

Rada Miejska Łomży

W załączeniu przedkładam informację o stanie sanitarnym miasta Łomża za rok 2016 w zakresie:

- bezpieczeństwa sanitarno – epidemiologicznego,
- bezpieczeństwa sanitarno – weterynaryjnego.

Informacje zostały opracowane przez specjalistyczne służby funkcjonujące na obszarze miasta. Działanie tych służb oceniam pozytywnie. Wnoszę o przyjęcie powyższych materiałów do wiadomości.

Do referowania powyższych materiałów proponuję zaprosić kierowników poszczególnych służb:

- Panią Agnieszkę Grzeszczuk – Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Łomży,
- Panią Jolantę Mieczkowską – Kierownik Delegatury w Łomży, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Białymstoku,
- Pana Mariana Jana Czerskiego – Powiatowy Lekarz Weterynarii w Łomży.

z up. PREZYDENTA MIASTA

mgr Andrzej Zdzisław Garlicki
ZASTĘPCA PREZYDENTA MIASTA

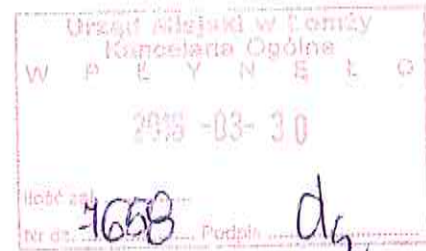

INSPEKCJA WETERYNARYJNA

POWIATOWY LEKARZ WETERYNARII W
ŁOMŻY

Marian Jan Czernski

Łomża, dnia 25 marca 2016 r.

**Urząd Miasta
w Łomży
Referat Ochrony Środowiska
i Rolnictwa**

Nasz znak: PIW-Z.511.12.1.2016

Dot. sprawy nr: -

pismo z dnia: -

W odpowiedzi na pismo otrzymane 9 marca 2016r. dotyczące stanu bezpieczeństwa sanitarno-weterynaryjnego miasta Łomża Powiatowy Lekarz Weterynarii w Łomży informuje, że w okresie sprawozdawczym obejmującym rok 2015 stan ten na terenie miasta przedstawiał się następująco:

- **ochrona zwierząt i zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt** – stan epizootyczny miasta należy uznać za korzystny, nie wystąpiły choroby zakaźne zwierząt;
- **jakość zdrowotna żywności pochodzenia zwierzęcego** – w istniejących w mieście zakładach produkujących środki spożywcze pochodzenia zwierzęcego w badanym okresie nie stwierdzono produktów zagrażających zdrowiu i życiu ludzi;
- **nadzór weterynaryjny nad krajowym i zagranicznym obrotem zwierzętami i materiałem biologicznym** – przeprowadzone w ub. roku kontrole w podmiocie PH Konrad nie wykazały niezgodności;
- **nadzór weterynaryjny nad produkcją środków żywienia zwierząt i ich obrotem** – na podstawie przeprowadzonych w 2015r. kontroli oraz wykonanych badań próbek pasz w obiektach zajmujących się wytwarzaniem i wprowadzaniem ich do obrotu nie stwierdzono nieprawidłowości i odchyień od norm. Sprawowany nadzór nad zagospodarowaniem ubocznych produktów pochodzenia zwierzęcego nie wykazał niezgodności.

Podsumowując należy stwierdzić, że Inspekcja Weterynaryjna w wyniku prowadzonych w 2015r. działań kontrolno-administracyjnych w ramach posiadanych kompetencji przyczyniła się do zapewnienia właściwego stanu epidemiologicznego i epizootycznego miasta a tym samym do utrzymania bezpieczeństwa sanitarno-weterynaryjnego mieszkańców miasta.

Do wiadomości:

1. A/a

Z-ca Powiatowego Lekarza Weterynarii
w Łomży
Emilian Augustyn Kutyba

Powiatowy Inspektorat Weterynarii ul. Nowogrodzka 160, 18-400 Łomża
tel.: (86) 216-34-54, fax: (86) 216-34-54 wew. 44, e-mail: sekretariat@piw.lomza.pl

3

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin
i Nasiennictwa w Białymstoku
DELEGATURA w ŁOMŻY
ul. Akademicka 20
18-400 Łomża
tel./fax 086/218 37 12; tel. 086/218 33 52
e-mail: 27-61-040, NREGON 032719611

16

NGK
04.04.2016 Hlemy

Urząd Miejski w Łomży
Centrum Obsługi Mieszkańców
W PŁYNNIE O

2016-04-01

Ilość zał. 1

Nr dz. 8033 Podpis

Łomża, 30.03.2016

URZĄD Miejski
W ŁOMŻY

Niniejszym przedkładam informację z działalności Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa na obszarze miasta Łomża w 2015 roku.

KIEROWNIK DELEGATURY
mgr inż. Jolanta Mieczkowska

Ocenę stanu fitosanitarnego upraw w 2015 r. z powiatu i miasta Łomża

Na terenie powiatu i miasta Łomża obserwacjami do rejestracji ogólnej zostały objęte: rośliny zbożowe (pszenica jara, jęczmień jary, pszenżyto ozime, żyto ozime oraz kukurydza), okopowe (ziemniaki), sadownicze (jabłoń oraz truskawki)

W wyniku obserwacji ogólnej i szczegółowej na terenie powiatu i miasta Łomża odnotowano następujące nasilenie chorób i szkodników

Rośliny zbożowe

W 2015 roku stwierdzono niewielki wzrost w porównaniu z rokiem ubiegłym nasilenia chorób (szczególnie fuzariozy) oraz porównywalne występowania szkodników występujących na plantacjach zbóż i okopowych.

pszenżyto ozime:

- mączniak prawdziwy 3,0%
- mszyca zbożowa 3,5%
- skrzypionki 4,0%
- łamliwość podstawy źdźbła 0,5%
- septorioza plew 2,0%

żyto ozime:

- pleśń śniegowa 0%
- mączniak prawdziwy 4,5%
- mszyca zbożowa 4,0%
- skrzypionki 5,4%
- łamliwość podstawy źdźbła 0,5%
- głownia pyląca żyta 0,2%
- fuzariozy 3,3%

pszenica jara:

- mączniak prawdziwy 5,8%
- rdza brunatna 3,5%
- mszyca zbożowa 4,6%
- mszyca czeremchowo- zbożowa 2,0%
- skrzypionki 6,8%
- łamliwość podstawy źdźbła 0,5 %
- septorioza plew 4,8%
- septorioza paskowana liści 2,0 %
- zgorzel podstawy źdźbła 1,0%
- czerń zbożowa 2,0 %
- fuzariozy 0%
- pryszczarek zbożowiec 0%
- śnieć cuchnąca 0%

jęczmień jary:

- mączniak prawdziwy 5,0%
- rdza jęczmienia 6,2%
- mszyca zbożowa 3,6%
- skrzypionki 8,2 %
- łamliwość źdźbła 0,4%
- rynchosporioza 0,9 %
- czerń zbożowa 0,9 %

- fuzariozy 0,2 %
- pasiastość siatkowa jęczmienia 2,5%
- czerń zbożowa 1,1%
- fuzariozy 3,4%

kukurydza:

- omacnica prosowianka 0%
- fuzariozy 1,0%
- głownia kukurydzy 0%
- drobna plamistość oczkowa 0%
- ploniarka zbożówka 1,0%

Okopowe

Ziemniaki:

- zaraza ziemniaczana 3,7%
- alternarioza 0,5%
- stonka ziemniaczana 4,5%
- czarna nóżka 0%

Rośliny sadownicze

Jabłoń:

- parch jabłoni na liściach 4,4%
- parch jabłoni na owocach 3,5%
- owocnica jabłkowa 0,4%
- owocnica jabłkóweczka 0%

Truskawki:

- szara pleśń 3%

W 2015 roku wydano:

Komunikaty sygnalizacyjne: ilość tematów – 19
w tym: rolnicze, sadownicze, inne

Kontrola zarejestrowanych przedsiębiorców:

- liczba zarejestrowanych podmiotów: - 360
- ilość kontroli dokumentacji: - 360

Inne kontrole:

- kontrole wykonania decyzji zwalczania organizmów szkodliwych - 68
- kontrole przemieszczania roślin i produktów roślinnych – 77
- kontrole występowania organizmów szkodliwych - 477
- kontrole wydawania Świadectw Fitosanitarnych i Zaświadczeń Fitosanitarnych – 18
- kontrole występowania organizmów niekwwarantannowych w ważnych gospodarczo uprawach - 180

Pobrano próby do badań w kierunku:

- gleba
- Globodera pallida, Globodera rostochiensis- 90
- Synchytrium endobioticum -46
- bulwy ziemniaka w kierunku

CMS -71

Ralstonia solanacearum -69

Ditylenchus destructor – 8

- wióry, trociny sosny w kierunku Bursaphelenchus xylophilus – 6

- roślina (rózaniecchnik, dąb) w kierunku Phytophthora ramorum – 2

- woda - próby Ralstonia solanacearum – 128

- w kierunku nowych zagrożeń pochodzących z krajów UE – 1

OCHRONA UPRAW

Zadania priorytetowe:

1. Kontrola obrotu środków ochrony roślin („śor”) w hurtowni i punktach detalicznych.
2. Kontrola miejsc w których może być prowadzony nielegalny obrót środkami ochrony roślin- targowica, punkty sprzedaży artykułów do produkcji rolnej, kwaciarnie i inne.
3. Analiza ofert sprzedaży środków ochrony roślin na stronach internetowych i lokalnych periodykach.
4. Urzędowa kontrola jakości pestycydów będących w obrocie i pobieranie prób urzędowych.
5. Pobieranie prób roślin do urzędowej kontroli na pozostałości środków ochrony roślin w płodach rolnych.
6. Prawidłowość stosowania środków ochrony roślin w punktach sprzedaży nasion i pasz – realizujących zadania DDD (deratyzacja, dezynsekcja, dezynfekcja)
7. Prawidłowość stosowania środków ochrony roślin w miejscach , gdzie stosowanie jest ograniczone dot. szkoły, przedszkola, boiska sportowe, szpitale i inne)

I. Wpisy i wykreślenia do rejestru

W roku sprawozdawczym na terenie miasta Łomża , nie został wpisany żaden podmiot gospodarczy z zakresu wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin (brak wniosków) oraz żaden podmiot nie złożył wniosku o wykreślenie z rejestru działalności regulowanej.

II. Nadzór nad obrotem środkami ochrony roślin

W okresie sprawozdawczym na terenie miasta Łomża wpis do rejestru z zakresu obrotu środkami ochrony roślin posiadało 13 podmiotów gospodarczych, które mogą prowadzić obrót w 14 punktach sprzedaży, w tym 1 hurtownia „OGRODOM”. Podmiotów „czynnych” prowadzących handel było 9.

W minionym roku 4 podmioty gospodarcze posiadające aktualny wpis z zakresu tego rodzaju działalności gospodarczej, nie prowadziło obrotu środkami ochrony roślin i zawiesiło tego rodzaju działalność na czas nieokreślony.

O powyższym podmioty gospodarcze powiadomiły Inspekcję na piśmie.

Z rozmów z przedsiębiorcami wynika, że głównym powodem zawieszania działalności w zakresie sprzedaży pestycydów jest ewidentne nasycenie rynku punktami obrotu oraz zwiększonymi wymogami związanymi z narastającym problemem wprowadzania do obrotu preparatów sfałszowanych , a także coraz mniejszą marżą, która jest nieproporcjonalna do nakładów finansowych prowadzenia tego rodzaju działalności regulowanej.

III. Kontrola zakresu obrotu środkami ochrony roślin

W roku sprawozdawczym przeprowadzono 11 kontroli : 8 kontroli kompleksowych w punktach obrotu- sprzedaży środków ochrony roślin, w tym 1 kontrola kompleksowa hurtowni oraz 3 kontrole w miejscach , gdzie może być prowadzony nielegalny obrót środkami ochrony roślin (targowica i kwaciarnie).

W wyniku kontroli nie stwierdzono uchybień i nie wydano zaleceń, a także nie wydano decyzji o wycofaniu „śor” z obrotu (handlu), które nie spełniają wymogów ustawowych. Kontrole sklepów, magazynów i targowisk nie wykazały w obrocie „śor” sfałszowanych, a także prowadzenia nielegalnego obrotu bez posiadania wpisu z zakresu działalności regulowanej wydawanego przez Wojewódzkiego Inspektora w Białymstoku.

IV. Kontrole stosowania środków ochrony roślin

Przeprowadzono 10 kontroli w tym :

-5 kontroli kompleksowych (wszystkie w okolicznych gospodarstwach sadowniczych i warzywnych) i 5 kontroli doraźnych w miejscach , gdzie stosowanie środków ochrony roślin jest ograniczone tj: szpital w Łomży ,MOSiR, MPGKiM oraz gimnazjum i szkoła podstawowa w Łomży. Kontrole nie wykazały uchybień i nie wydano zaleceń.

V. Nadzór nad sprawnością opryskiwaczy.

Aktualnie na stanie ewidencyjnym w Zintegrowanym Systemie Informatycznym Inspekcji z terenu miasta Łomży opryskiwaczy posiada 62 producentów, z tego 26 opryskiwaczy na koniec 2015 roku nie posiadało aktualnych badań. Z rozpoznania tematu obowiązkowych badań (czasokres badań co 3 lata dla opryskiwaczy w użytkowaniu i po 5 latach od zakupu dla nowych) posiadacze opryskiwaczy bez aktualnych badań, remontują je i poddają badaniom przed rozpoczęciem sezonu 2016r lub sukcesywnie wyrejestrowują.

Najbliższe jednostki upoważnione do badań to:

- Stacja Kontroli Opryskiwaczy w Marianowie ,18-421 Piątnica

-Stacja Kontroli Opryskiwaczy PHU „STRUGA” w Starych Kupiskach, 18-400 Łomża

VI. Nadzór nad szkoleniami

Na terenie miasta Łomży przeprowadzono 7 kontroli z zakresu prowadzenia szkoleń ,w tym 4 kontrole kompleksowe. W roku sprawozdawczym z terenu miasta Łomża, szkolenie z wynikiem pozytywnym ukończyło 28 osób, pozostałe osoby to uczestnicy z innych gmin i powiatów. Trzy upoważnione podmioty w roku sprawozdawczym nie zorganizowało żadnych szkoleń ustawowych.

VII. Pobieranie prób urzędowych środków ochrony roślin z punktów obrotu.

W roku sprawozdawczym było planowane i pobierano próbę środka ochrony roślin (APACZ 50 WG) z punktu handlowego z terenu m. Łomża. Badania urzędowe w Instytucie Ochrony Roślin-Państwowy Instytut Badawczy Oddział Sońnicowice nie wykazały uchybień.

VIII. Pozostałości środków ochrony roślin w płodach rolnych.

Pobrano 2 próby owoców sadowniczych na pozostałości środków ochrony roślin (zgodnie z urzędowym planem pobierania prób przez Inspekcję) tj. – 1 próba jabłek i 1 próba truskawki z terenu m. Łomża. Badania w 1 przypadku (truskawka) wykazały uchybienia i wykryto pozostałości środków ochrony roślin w pobranej próbce ,próba jabłek była negatywna - „czysta”.

IX. Integrowana produkcja

W roku sprawozdawczym (2015) żaden producent owoców, warzyw i płodów rolnych z terenu m. Łomża, nie złożył informacji prowadzenia upraw w systemie Integrowanej Produkcji.

X. Porady i instruktaże.

Udzielano na bieżąco porad zainteresowanym producentom w zakresie wymogów ustawy i ustawy o środkach ochrony roślin w zakresie stosowania obrotu, eksportu upraw rolniczych, warzyw, owoców.

Szczególną uwagę zwracano osobom stosującym środki ochrony roślin dla użytkowników profesjonalnych w zakresie ich bezpiecznego stosowania i zagrożeń dla pszczół i całego środowiska naturalnego, w tym i dla człowieka.

NADZÓR NASIENNY

I. Podmioty gospodarcze prowadzące wytwarzanie materiału siewnego.

- Przedsiębiorstwo Przemysłu Spożywczego „PEPEES” Łomża S.A.
- „ROLIMPEX – Nasiona” S.A. w Warszawie, Zakład Iława
- Sowul Sp. z o.o.

II. Podmioty gospodarcze prowadzące sprzedaż materiału siewnego.

1. Hurtownie nasienne – 2 punkty sprzedaży.
2. Sklepy i magazyny nasienne – 32 punktów sprzedaży
3. Dostawcy materiału rozmnożeniowego i nasadzeniowego roślin warzywnych i ozdobnych – 28 dostawców

III. W w/w podmiotach gospodarczych prowadzono kontrole

1. Legalności obrotu materiału siewnego

- wszyscy kontrolowani przedsiębiorcy są wpisani do rejestru przedsiębiorców i posiadają nadane numery identyfikacyjne na podstawie art. 84 ust.6 ustawy z dnia 9 listopada o nasiennictwie.

2. Wytwarzanie materiału siewnego:

- PEPEES w Łomży wytwarzał sadzeniaki ziemniaka przemysłowego na 7 plantacjach o powierzchni 11,5 ha
- ROLIMPEX w Iławie prowadził produkcję traw nasiennych na 16 plantacjach o łącznej powierzchni 35,8 ha
- Sowul Biskupiec wytwarzał zboża jare (jęczmień jary) na 3 plantacjach o powierzchni 30 ha

3. Kontrole obrotu materiałem rozmnożeniowym i nasadzeniowym roślin warzywnych i ozdobnych przeprowadzono wiosną 2015 roku na rynkach Łomża i Jedwabne u 22 dostawców tego materiału.

Kontrole dokumentacji materiału rozmnożeniowego i nasadzeniowego roślin warzywnych i ozdobnych przeprowadzono jesienią 2015 roku u 14 dostawców

4. Kontrola sprzedaży materiału siewnego:

a) wiosną 2015 roku przeprowadzono kontrolę sadzeniaków ziemniaka wprowadzanych do obrotu przez PEPEES Łomża

Przeprowadzono urzędową ocenę i ocenę cech zewnętrznych 12 partii sadzeniaków ziemniaka o masie 253,0 tonz własnej produkcji oraz kontrolę jakości i dokumentacji 8 partii sadzeniaków o masie 84,3 ton zakupionych przez PEPEES w innych województwach.

Jakość wszystkich kontrolowanych partii sadzeniaków była zgodna z wymogami.

b) kontrolą materiału siewnego w hurtowniach (6 kontroli) i sklepach nasiennych (15 kontroli) objęto:

- zboża nasienne – 62 partie o masie 184 tony
- kukurydza – 115 partii o masie 121,0 tony
- mieszanki traw – 83 partie o masie 32,4 tony
- nasiona strączkowe – 18 partii o masie 10,2 tony
- nasiona motylkowe – 34 partii o masie 3,1 tony
- nasiona warzyw – 412 partii o masie 372 kg

- drzewa owocowe – 867 sztuk

- sadzonki truskawek – 915 sztuk

5. W 2015 roku przeprowadzono również kontrolę jakości sprzedawanych nasion. Z kontrolowanych partii pobrano próby kontrolne:

- zboża nasienne – pobrano próby z 8 partii o masie 40,8 tony

- mieszanki traw – pobrano próby z 4 partii o masie 1,5 tony

- nasiona warzyw – pobrano próby z 15 partii o masie 19 tony

Badania kontrolne przeprowadzone przez Laboratorium WIORiN w Białymstoku wykazały, że wszystkie kontrolowane partie nasion były zgodne z obowiązującymi przepisami

6. Przeprowadzono kontrolę upraw kukurydzy pod kątem stosowania kukurydzy GMO.

Kontrolą objęto 35 gospodarstw. Pobrano 4 próby kontrolne z plantacji kukurydzy. W trakcie przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono na terenie powiatu Łomża upraw kukurydzy GMO z grupy NON 810

Łomża 31.03.2016

**PREZYDENT MIASTA ŁOMŻA
PAN MARIUSZ CHRZANOWSKI**

PPIS.032.4.2016

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Łomży w nawiązaniu do pisma nr WGK.6040.2.2016. z dnia 04.03.2016r. przesyła w załączeniu „Informację o stanie bezpieczeństwa sanitarnego miasta Łomża w 2015 roku”.

Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny w Łomży
Agnieszka Grzeszczuk

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Łomży

Ocena stanu sanitarnego miasta Łomży za 2016 rok

Łomża marzec 2016 r.

Szanowni Państwo!

Zapraszam do zapoznania się z oceną stanu sanitarnego i sytuacji epidemiologicznej w powiecie łomżyńskim w 2015 roku.

Działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej na terenie powiatu w szczególności ukierunkowane były na promowanie zdrowego stylu życia, czuwanie nad bezpieczeństwem zdrowotnym żywności i żywienia oraz wody, zapobieganie powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych, poprzez sprawowanie zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego oraz prowadzenie działalności przeciwepidemicznej na terenie powiatu łomżyńskiego.

Systematycznie prowadzono działania profilaktyczne i edukacyjne w zakresie zapobiegania występowaniu chorób zakaźnych i cywilizacyjnych. W przedłożonym Państwu dokumencie opisano podstawowe aspekty sytuacji epidemiologicznej w powiecie w zakresie chorób zakaźnych oraz wyniki realizacji zamierzeń i planu pracy na 2015r., ze wskazaniem jednocześnie kierunków dalszych koniecznych działań mogących spowodować uzyskanie poprawy w tym zakresie. Przeprowadzona analiza wyników działań nadzorowych na terenie powiatu wskazuje, że stan bezpieczeństwa sanitarnego jest stabilny. Nadal jednak stwierdza się negatywne zjawiska w sferze sanitarno-higienicznej oraz epidemiologicznej, co świadczy o konieczności kontynuowania stałego systematycznego nadzoru obejmującego działania prewencyjne, monitoringowe i naprawcze. Jestem przekonana, że przedstawiony raport dotyczący stanu epidemiologicznego i sanitarnego w powiecie da Państwu pewność, że Państwowa Inspekcja Sanitarna pełni swoje zadania w sposób profesjonalny i rzetelny, zapewniając nam wszystkim bezpieczeństwo sanitarne. Ocena stanu sanitarnego może stanowić ważny materiał pomocniczy w podejmowaniu decyzji na rzecz dalszej poprawy warunków życia i bezpieczeństwa mieszkańców powiatu łomżyńskiego.

W powiecie łomżyńskim mieszka 114 389 osób, co stanowi 9,6% ludności całego województwa podlaskiego. Liczba mieszkańców powiatu w porównaniu do roku ubiegłego uległa zmniejszeniu. Spadek nastąpił o 182 osoby. Ludność zamieszkała na terenie powiatu grodzkiego stanowi większość (54,9%). W powiecie jest więcej kobiet (50,9%) niż mężczyzn.

W 2015 r. pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora w Łomży znajdowało się 2 281 obiektów, w których przeprowadzono 2 033 kontrole, wydano 330 decyzji merytorycznych z powodu występujących uchybień oraz wykonano 6676 badań laboratoryjnych. Powyższe dane wskazują na duże zaangażowanie pracowników inspekcji w działania na rzecz ochrony zdrowia społeczności lokalnej.

Higiena Lecznictwa

Pracownicy Państwowej Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Łomży sprawują bieżący nadzór nad stanem sanitarno – technicznym w placówkach ochrony zdrowia, podczas którego uwzględniane są zagadnienia dotyczące m. in.:

- zapobiegania oraz zwalczania zakażeń szpitalnych
- wymagań jakim powinny odpowiadać pod względem fachowym i sanitarnym pomieszczenia i urządzeń zakładu opieki zdrowotnej
- oceny procedur dezynfekcyjnych i sterylizacyjnych, sprzątnia i czystości bieżącej pomieszczeń
- postępowanie z odpadami medycznymi w miejscu ich wytwarzania.

W 2015 r. ogółem objęto nadzorem 192 placówki ochrony zdrowia, w których przeprowadzono 105 kontroli. Podczas wszystkich kontroli nie stwierdzono podmiotów ze złym stanem sanitarno – technicznym.

Zapobieganie powstawaniu chorób zakaźnych oraz ich zwalczanie to jedno z priorytetowych zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Zadanie to realizowane jest w oparciu o zgłoszenia chorób zakaźnych i zakażeń występujących wśród mieszkańców powiatu, zgodnie z ustawą z dnia 5 grudnia 2008 r. *o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi*.

Lekarze, którzy podejrzewają lub rozpoznają zakażenie, chorobę zakaźną lub zgon z powodu zakażenia lub choroby zakaźnej u mieszkańca powiatu łomżyńskiego, zgłaszają ten fakt Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Łomży. W 2015 roku stwierdziliśmy znaczącą poprawę zgłaszalności chorób zakaźnych.

Na podstawie danych przekazanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia możliwa jest weryfikacja tych zgłoszeń. Są one zbierane i analizowane, a następnie przekazywane w raportach do Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, który udostępnia je Głównemu Inspektorowi Sanitarnemu i Narodowemu Instytutowi Zdrowia Publicznego-Państwowemu Zakładowi Higieny. Dane służą przede wszystkim do analizy sytuacji epidemiologicznej powiatu i do planowania działań przeciwepidemicznych, kontrolnych i edukacyjnych, ukierunkowanych na zapobieganie rozprzestrzenianiu się zakażeń i chorób zakaźnych.

W 2015 roku zarejestrowano na terenie powiatu łomżyńskiego 639 zachorowań.

	2014r.	2015r.
Powiat grodzki	270 przypadków	278 przypadków
Powiat ziemski	416 przypadków	361 przypadków
Suma	686	639

Z powodu chorób zakaźnych hospitalizowano 224 osoby tj. 35,1 % wszystkich przypadków

	2014r.	2015r.
Powiat grodzki	90 przypadków	124 przypadki
Powiat ziemski	92 przypadki	100 przypadków
Suma	182	224

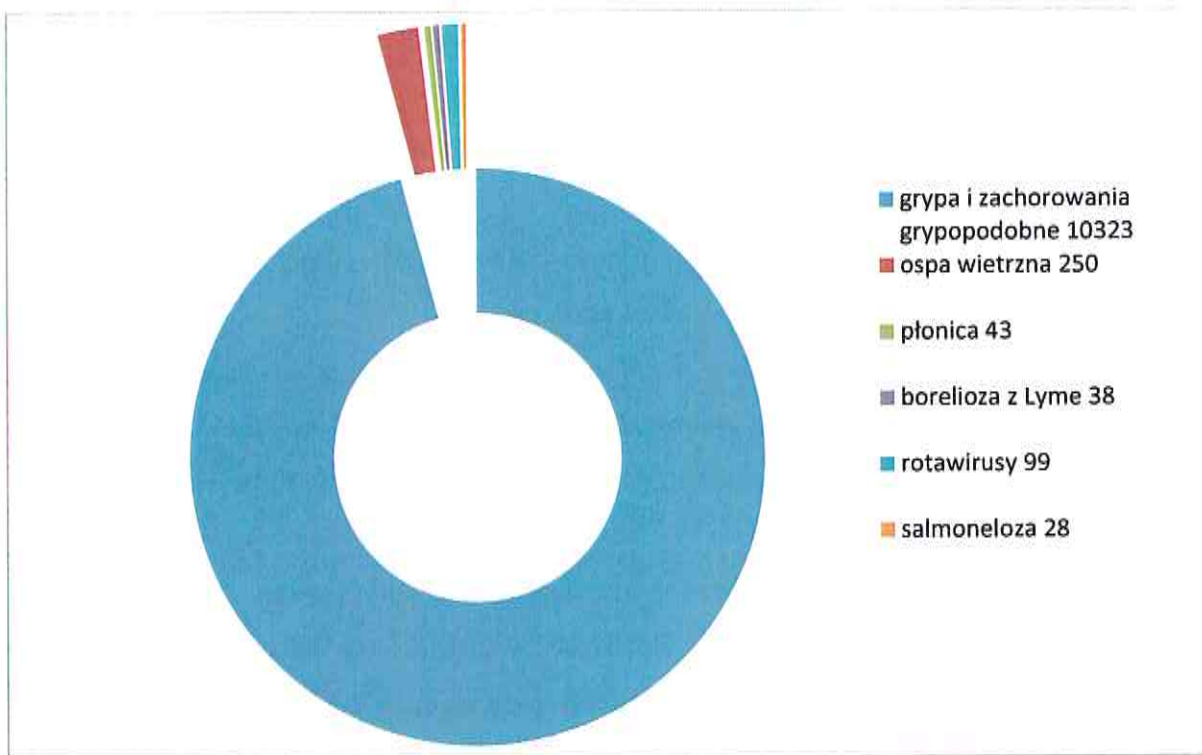
W roku 2015, podobnie jak w roku 2014 nie zarejestrowano zgonów z powodu chorób zakaźnych. Sytuację epidemiologiczną w zakresie chorób zakaźnych należy uznać za stabilną.

Nie notowaliśmy niepokojącego wzrostu zachorowań na poszczególne choroby zakaźne. Zwiększona liczba zachorowań dotyczyła chorób wieku dziecięcego, występowanie których jest cykliczne i co kilka lat, po okresie zacisza epidemicznego, notowane są zwiększone zachorowania, a nawet mogą wystąpić epidemie. Wzrost zachorowań związany jest z pewnością z lepszą diagnostyką i lepszą ich zgłaszalnością.

Systematyczna analiza zgłoszeń umożliwiała wdrażanie działań przeciwepidemicznych m.in. edukację zdrowotną, zwłaszcza wśród personelu bloków żywieniowych podmiotów leczniczych i obiektów żywienia zbiorowego. Z kolei wymiana informacji o zachorowaniach i wynikach badań dot. chorób odzwierzęcych z Powiatowym Lekarzem Weterynarii przyczynia się do zwiększenia bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców powiatu.

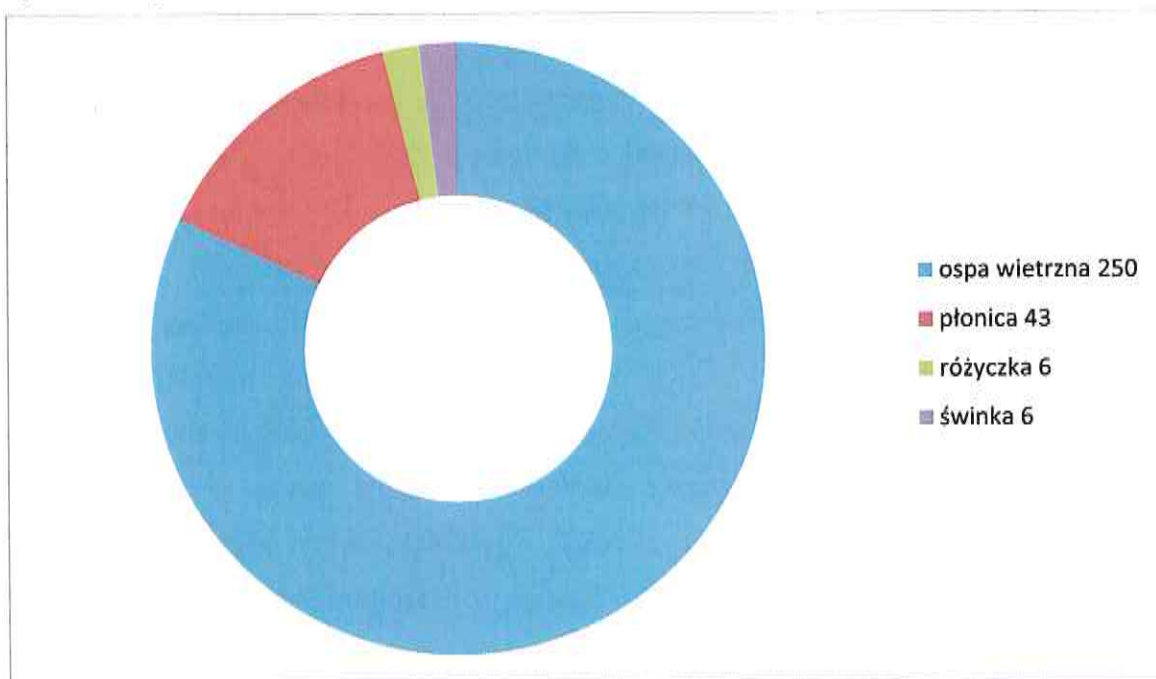
Najczęściej zgłaszanymi chorobami zakaźnymi były: choroby wieku dziecięcego (ospa wietrzna, choroby zakaźne przewodu pokarmowego), płonica, zachorowania grypopodobne oraz borelioza z Lyme.

Choroby wieku dziecięcego

stanowią największą część zarejestrowanych chorób zakaźnych, najczęściej zgłaszano ospę wietrzną, wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy oraz płonicę. Zachorowania na świnkę i różyczkę stanowią znikomą część rejestrowanych zachorowań, co jest wynikiem prowadzenia obowiązkowych szczepień ochronnych. Niestety, tak korzystna sytuacja epidemiologiczna może się zmienić ze względu na coraz silniejsze ruchy antyszczepionkowe.

Po obserwowanym od 2008 wzroście współczynnika zapadalności zachorowań na **ospę wietrzną** odnotowano jego spadek. Pomimo spadku współczynnika to nadal jest z punktu epidemiologicznego na wysokim poziomie. Mimo możliwości zaszczepienia się przeciwko ospie wietrznej, niewielu rodziców korzysta z tej możliwości.

Niestety nie ma szczepionki przeciwko **plonicy**, dlatego nie mamy wpływu na liczbę zachorowań, które podlegają okresowym wzrostom i spadkom.

Ospa wietrzna i płonica należą do chorób o dużej zakaźności, przenoszą się drogą powietrzną, dotyczą więc głównie dzieci w miejscach zbiorowego przebywania takie jak żłobki, przedszkola, szkoły. W grupie dzieci w wieku przedszkolnym zarejestrowano najwyższe współczynniki zapadalności.

Odnotowano 36 przypadków **krztuśca**, w tym 7 osób było hospitalizowanych.

Nie rejestrowano zachorowań na **odrzę**, na co bez wątpienia ma wpływ utrzymujący się w powiecie łódzkiej od lat, na bardzo wysokim poziomie procent zaszczepienia dzieci przeciwko odrze.

Współczynnik zapadalności na **różyczkę i świnkę** utrzymuje się na niskim poziomie, co jest także wynikiem prowadzonych szczepień ochronnych. W 2005 roku wprowadzono do programu szczepień ochronnych obowiązkowe szczepienie przeciwko śwince i od tego roku rozpoczął się (i utrzymujący się nadal) spadek współczynnika zapadalności.

Do 2005 roku zachorowania na świnkę podlegały podobnym wahaniom jak zachorowania na ospę wietrzną czy płonicę.

Nie było przypadków **ostrych porażenia wiotkich**, nadzór nad którymi stanowi realizację programu zmierzającego do eradykacji polio.

W roku 2015 zanotowano 38 przypadków choroby z Lyme (**borelioza**). Głównie były to zachorowania z objawami ze strony układu kostno-stawowego. Zachorowania zdarzały się we wszystkich grupach wiekowych, jednak najczęściej powyżej 50 roku życia. Najwięcej zachorowań rejestrowano we wrześniu. Niestety, brak jest szczepionki przeciwko tej chorobie. Możliwość zapobiegania zakażeniu bakteriami *Borrelia burgdorferi* jest ograniczona do unikania kontaktu z kleszczami, przez stosowanie odpowiedniej odzieży podczas pobytu w miejscach ich występowania, używanie repelentów oraz kontrolę całego ciała i jak najszybsze usuwanie kleszczy.

W roku 2015 zarejestrowano znacznie więcej przypadków **grypy i zachorowań grypopodobnych** – 10323 (w 2014r. – 6786 przypadków). Zgonów z powodu podejrzeń grypy nie odnotowano. Od 1994 Szczepienia przeciwko grypie figurują w Programie Szczepień Ochronnych jako szczepienia zalecane. Szczepienia te szczególnie zalecane są w grupach wysokiego ryzyka wystąpienia powikłań pogrypowych oraz określonym grupom ze wskazań epidemiologicznych. Szczepienie wykonuje się przed rozpoczęciem sezonu epidemiologicznego grypy, ale osoby, które

nie zdążyły się zaszczepić przed sezonem, mogą to zrobić w czasie jego trwania, nawet gdy krążenie wirusa grypy w populacji jest udokumentowane.

Kleszczowe zapalenie mózgu

Głównym nosicielem i rezerwuarem wirusa są kleszcze. Do zakażenia dochodzi najczęściej w wyniku ukłucia przez zarażonego kleszcza oraz drogą pokarmową przez picie surowego mleka pochodzącego od zakażonych krów, kóz i owiec. Brak zachorowań spowodowany jest zalecanymi szczepieniami ochronnymi (Dz. U. MZ z dnia 22 października 2009, nr 10, poz. 47) jak również dużą świadomością społeczeństwa.

W porównaniu do roku 2014 nastąpił znaczny wzrost zgłaszalności **chorób zakaźnych przewodu pokarmowego**. Zarejestrowano 161 przypadków, w tym 135 przypadków z ustalonym czynnikiem etiologicznym zatruc/zakażeń przewodu pokarmowego.

W 2015 roku zarejestrowano na terenie powiatu 12 zachorowań na **gruźlicę**. Wszystkie przypadki to gruźlica płuc. Wśród nowo zarejestrowanych zachorowań wszystkie przypadki zostały potwierdzone bakteriologicznie. Tak jak w latach poprzednich chorowali głównie mężczyźni emeryci. W 2015 roku nie odnotowano zachorowania na **inwazyjną chorobę meningokokową**. Nie ma szczepionki przeciwko serotypowi typu B. Szczepieniom przeciwko zakażeniom serotypem C poddaje się coraz więcej osób w powiecie.

Choroby szerzące się drogą naruszenia ciągłości tkanek. W roku 2015 zarejestrowano 9 przypadków zachorowania przewlekłego wirusowego zapalenia wątroby typu B. Z rejestru Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, wynika że w 2015 roku nie wykryto wśród mieszkańców powiatu łomżyńskiego żadnego przypadku nosicielstwa **HIV**.

W 2015 roku odnotowano 3 ogniska zbiorowego zatrucia/zakażenia pokarmowego.

Znaczący wpływ na sytuację epidemiczną w powiecie ma działanie Państwowej Inspekcji Sanitarnej w dziedzinie propagowania i nadzoru nad szczepieniami ochronnymi. **Szczepienia ochronne** są jedną z najważniejszych metod stosowanych w celu zapobiegania chorobom zakaźnym, a *Program Szczepień Ochronnych* jest najstarszym programem profilaktycznym. Polska ma opracowany skuteczny, powszechny system szczepień ochronnych. Wg epidemiologów przy zaszczepieniu powyżej 90% populacji wytwarza się tzw. odporność

zbiorowiskowa, która skutecznie ogranicza możliwość epidemicznego szerzenia się patogenów. Poziom taki jest corocznie przekraczany w przypadku prowadzonych w powiecie szczepień obowiązkowych.

Szczepienia prowadzone są w 14 punktach należących zarówno do publicznych jak i niepublicznych podmiotów leczniczych. W czasie ich kontroli szczególną uwagę zwracano na dokumentację dotyczącą szczepienia dzieci i młodzieży w rocznikach podlegających obowiązkowym szczepieniom, a także na przestrzeganie przepisów w zakresie postępowania z preparatami szczepionkowymi i realizacją zasad łańcucha chłodniczego. Pozytywnym zjawiskiem było to, że nie stwierdzano nieprawidłowości. W punkcie szczepień przeciwko wściekliźnie (Szpital Wojewódzki w Łomży), po pokąsaniu przez dzikie zwierzęta oraz bezpańskie psy, zakwalifikowano do szczepień 9 osób.

Po wprowadzeniu do *Programu Szczepień Ochronnych* szczepień przeciwko odrze, śwince i różyczce jako obowiązkowych dla całej populacji dzieci nastąpił utrzymujący się spadek liczby zachorowań, brak okresowych epidemii wyrównawczych (które nadal obserwujemy w zachorowaniach na ospę wietrzną), a w przypadku odry prawie całkowite jej wyeliminowanie. Niestety tak dobra sytuacja epidemiologiczna może ulec zmianie w związku z narastającym problem osób uchylających się od obowiązku szczepień. Zaprzestanie szczepień przeciwko odrze w niektórych krajach europejskich zaowocowało wystąpieniem zachorowań. Wykonawstwo szczepień w roku 2015 było zadawalające.

Wykonawstwo szczepień w poszczególnych latach

Rok	2011	2012	2013	2014	2015
Wykonawstwo szczepień	96	92,4	92	92	90,8

Każdy preparat stosowany w medycynie może powodować niepożądane objawy. Wystąpienie takiego zdarzenia jest zgłaszane inspekcji sanitarnej. W 2015 w powiecie łomżyńskim zarejestrowano 3 niepożądane odczyny poszczepienne. Dla porównania w roku 2014 zarejestrowano 4 niepożądane odczyny poszczepienne, natomiast w roku 2013 odnotowano 1 przypadek niepożądanego odczynu poszczepiennego.

Higiena komunalna

Do zadań Sekcji Higieny Komunalnej zgodnie z art. 4.1 Ustawy z dnia 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2015r. Nr 212, poz. 1412) należy kontrola przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne dotyczące w zakresie higieny środowiska a zwłaszcza wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, czystości powietrza atmosferycznego, gleby, wód i innych elementów środowiska w zakresie ustalonym w odrębnych przepisach.

1.Ocena zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Łomży w 2015 roku prowadził nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi na podstawie Ustawy z dnia 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2015r. poz. 1412) oraz Ustawy z dn. 7 czerwca 2001r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2006r. Nr 123, poz. 858 z późn. zm.). Według wyżej wymienionych przepisów jednostkami odpowiedzialnymi za jakość wody produkowanej i podawanej do sieci wodociągowej są producenci wody, czyli przedsiębiorstwa wodociągowe i władze samorządowe.

Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej sprawują nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi poprzez monitoringowe badania próbek wody oraz egzekwowanie od producentów wody właściwej jej jakości. Podstawą nadzoru była ocena zgodności jakości wody z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2007r. Nr 61, poz. 417 z późn. zm.) a od 28 listopada 2015r. rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 13 listopada 2015r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2015r. poz. 1989).

Celem monitoringu kontrolnego było regularne dostarczanie informacji o organoleptycznej, fizykochemicznej i mikrobiologicznej jakości wody dostarczanej do spożycia przez ludzi i ocenie, czy badana woda odpowiadała normatywom higienicznym. Natomiast monitoringu przeglądowego było dostarczenie informacji niezbędnych do określenia, czy wartości parametrów ustanowione w obowiązujących przepisach były dotrzymane.

Zaopatrzenie mieszkańców Łomży w wodę oparte jest na zasobach wód podziemnych na 2 ujęciach wody. Ujęcie „Rybaki” w Łomży - 8 studni głębinowych pobierających wodę z głębokości od 81,5m do 112m. oraz ujęcie „Podgórze” zlokalizowane na terenie gminy Łomża - 9 studni głębinowych pobierających wodę z głębokości od 72m do 130m. Wody czerpane z czwartorzędowych poziomów wodonośnych charakteryzują się stosunkowo dobrą jakością. Jednak ze względu na ponadnormatywną zawartość związków żelaza i manganu poddawana jest

uzdatnieniu na dwóch stacjach uzdatniania. Po zastosowaniu prostego uzdatniania jak napowietrzanie i filtracja na odpowiednich złożach woda nadaje się do spożycia. Stacje wodociągowe wyposażone są w urządzenia do okresowej (awaryjnej) dezynfekcji wody. Dzienna produkcja wody w minionym roku wynosiła 6853 m³/dobę.

Producentem wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi jest Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Łomży działające w oparciu o Ustawę z dnia 7 czerwca 2001r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i o zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2006 r. Nr 123 poz. 858 z późn. zm).

Produkcja wody w minionym roku wyniosła 6839 m³/dobę.

Ogółem do badań fizykochemicznych i bakteriologicznych pobrano 30 próbek wody, w tym:

- 26 próbek wody objętych monitoringiem kontrolnym -9 parametrów;
- 4 próbki objęte monitoringiem przeglądowym – 48 parametrów.

Na podstawie sprawozdań z wyników badań realizowanych według ustalonego harmonogramu PPIS w Łomży wydawał bieżące, okresowe i obszarowe oceny jakości wody. Stwierdzono, iż w ciągu całego roku jakość wody odpowiadała wymogom określonym w/w rozporządzeniach.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny dokonał oceny realizacji kontroli wewnętrznej jakości wody prowadzonej przez przedsiębiorstwo wodociągowe. Harmonogramy poboru próbek zostały opracowane przez producenta wody zgodnie z obowiązującymi przepisami. Próbki wody do badań pobierano z właściwą częstotliwością i w pełnym zakresie badań. Nie odnotowano nieprawidłowości w tym zakresie.

W 2015r. nadzorowano indywidualne ujęcie wody Szpitala Wojewódzkiego w Łomży. Ogółem do badań laboratoryjnych pobrano 5 próbek wody. Wszystkie próbki odpowiadały wymogom rozporządzenia w badanym zakresie.

W 2015r. prowadzono badania w kierunku skolonizowania bakteriami Legionella sp. instalacji ciepłej wody w wytypowanych obiektach uznanych jako najbardziej zagrożone kolonizacją, takich jak: szpital, domy pomocy społecznej, bursy, hotele, pływalnie oraz inne zbiorowego zamieszkania. Do badań laboratoryjnych pobrano 4 próbki wody. Nie stwierdzono obecność pałeczek Legionella sp.. Temperatura wody w instalacjach ciepłej wody ma decydujący wpływ na rozwój bakterii Legionella sp., dlatego ważne jest przestrzeganie warunków określonych w §120 ust.2 rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie. Instalacja ciepłej wody powinna zapewnić uzyskanie w punktach czerpalnych temp. wody nie niższej niż 55° C nie wyższej niż 60 °C, przy

czym instalacja ta powinna umożliwiać przeprowadzenie jej okresowej dezynfekcji termicznej przy temp. wody nie mniejszej niż 70°C.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny mając na względzie bezpieczeństwo osób kąpiących się w pływalniach kontynuował nadzór nad jakością wody, pomimo braku w 2015r. szczegółowych regulacji prawnych, określających wymagania, jakim woda taka powinna odpowiadać, oraz sposób ich kontroli i oceny. W ramach nadzoru sanitarnego do badań laboratoryjnych pobrano 33 próbki wody z 2 pływalni krytych oraz jednej odkrytej funkcjonującej w sezonie letnim. Jakość wody nie zagrażała bezpieczeństwu zdrowotnemu kąpiących się. Stan sanitarno-techniczny wszystkich obiektów nie budził zastrzeżeń.

Tabela 1 : Nadzór nad pływalniami krytymi i odkrytymi w 2015r.

Lp	Nazwa i adres obiektu	Liczba niecek	Liczba dodatkowych atrakcji, wymienić jakie np. jacuzzi, sauna, zjeżdżalnie	Liczba kontroli obiektu	Ocena obiektu zgodna ze sprawozdaniem GUS za 2012r.	Liczba badań ogółem	w tym bakteriologicalicznych	Liczba prób kwalifikująca do podjęcia działań przez PPIS	Podjęte działania przez PPIS w przypadku nieprawidłowości
1	Pływalnia w Łomży, ul. Niemcewicza 17	3	Sucha sauna zjeżdżalnia, jacuzzi	1	dobra	12	12	0	0
2	Park Wodny w Łomży, ul. Wyszyńskiego 15	5	Sucha sauna zjeżdżalnia, jacuzzi,	1	dobra	20	20	0	0
3	Basen otwarty, ul. Konstytucji 3 Maja, 18-400 Łomża	1	0	1	dobra	1	1	0	0

Nadzorem sanitarnym objęte było miejsce wykorzystywane do kąpielii na rzece Narew w Łomży w oparciu o Ustawę z dnia 18 lipca 2001r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2012r., poz. 145 z późn.zm.) oraz Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 8 kwietnia 2011r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpielii. W ramach kontroli wewnętrznej organizator miejsca do kąpielii na rz. Narew w Łomży przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego zlecił badanie wody oraz jeden raz w trakcie trwania sezonu. Sprawozdania z wynikami badań laboratoryjnych przekazywane były Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu, który na ich podstawie wydał oceny o przydatności wody do kąpielii. Miejsce wykorzystywane do kąpielii było oznakowane bojami. Przedmiotem kontroli była także plaża miejska przystosowana do sezonowego wykorzystania. Wyposażona była: w ubikacje typu TOI-TOI, przebieralnie, kosze na odpady oraz sprzęt ratowniczy.

W ewidencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego z zakresu higieny komunalnej znajdowało się 330 obiektów pełniących funkcję użyteczności publicznej.

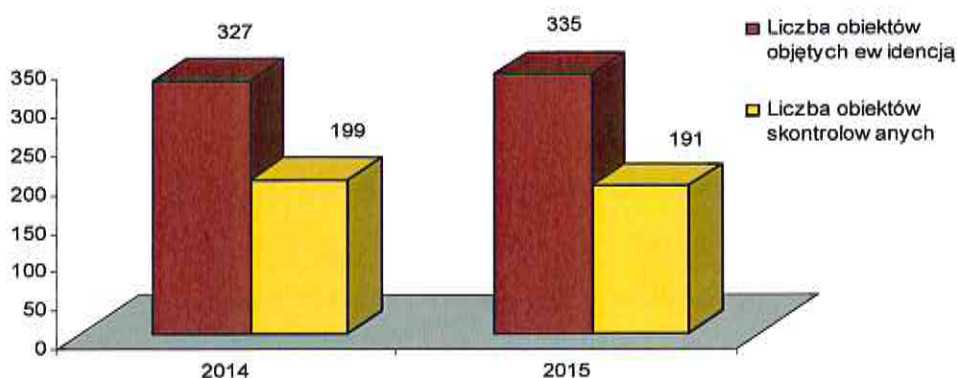
Tabela nr 2. Wybrane obiekty użyteczności m. Łomży w latach (2014 - 2015).

Lp.	Grupa obiektów użyteczności publicznej	2014			2015rok		
		Liczba obiektów objętych ewidencją	Liczba obiektów skontrolowanych	Liczba obiektów ze złym stanem sanitarnym w tym pod względem technicznym	Liczba obiektów objętych ewidencją	Liczba obiektów skontrolowanych	Liczba obiektów ze złym stanem sanitarnym w tym pod względem technicznym
1	Ustępy publiczne	3	3	0	3	3	0
2	Pływalnie kryte	2	2	0	2	2	0
3	Pływalnie odkryte	1	1	0	1	1	0
4	Domy pomocy społecznej i inne jednostki pomocy społecznej oraz placówki zapewniające całodobową opiekę	4	4	0	4	4	0
5	Noclegownie	1	1	0	1	1	0
6	Hotele	1	1	0	1	1	0
7	Inne obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie	18	15	0	17	16	0
8	Zakłady fryzjerskie	78	36	0	74	29	0
9	Zakłady kosmetyczne	40	31	0	38	33	0
10	Zakłady odnowy biologicznej	17	8	0	19	7	0
11	Inne zakłady świadczące usługi łączone w zakresie fryzjerstwa, kosmetyki, tatuażu i odnowy biologicznej	12	9	0	15	9	0
12	Dworce autobusowe	1	1	0	1	1	0
13	Tereny rekreacyjne	6	4	0	6	4	0
14	Cmentarze	4	3	0	4	3	0
15	Domy pogrzebowe	3	3	0	3	3	0
16	Inne obiekty użyteczności publicznej	136	77	0	138	66	0

W 2015r. kontrolę stanu sanitarnego przeprowadzono w 191 obiektach użyteczności publicznej ujętych w ewidencji.

Wykres 1. Liczba obiektów użyteczności publicznej objętych ewidencją i obiektów skontrolowanych w latach 2014-2015.

Obiekty te stanowią zróżnicowaną grupę pod względem ich przeznaczenia jak i wymagań sanitarnych. Bieżący nadzór powoduje zróżnicowane wymagania, jakim powinny odpowiadać obiekty należące do poszczególnych kategorii, w celu zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego osobom z nich korzystającym. Do istotniejszych elementów nadzoru sanitarnego nad tymi obiektami należy ocena zapewnienia wymogów sanitarno-technicznych ustalonych w przepisach prawa, przestrzeganie warunków higienicznych (bieżący stan sanitarny) pomieszczeń, sprzętów, narzędzi, usług, personelu, działania organizacyjne w celu stworzenia bariery sanitarnej pomiędzy "obszarami" brudnymi i czystymi.

W 2015r. w ewidencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Łomży znajdowało się na terenie miasta 18 obiektów hotelarskich. Skontrolowano 17 obiektów. W jednym obiekcie stwierdzono nieprawidłowości dotyczące funkcjonowania pralni – niezachowanie ciągu technologicznego. W wyniku prowadzonego postępowania wyeliminowano w/w nieprawidłowości. Jeden obiekt został zlikwidowany.

W minionym roku nie zanotowano znaczących zmian w zakresie jakości i bezpieczeństwa sanitarnego dla osób korzystających z usług hotelarskich. Dominują obiekty o średnim standardzie. Nadal tylko jeden hotel jest skategoryzowany jako „trzygwiazdkowy”, stanowi to formalne potwierdzenie wyższego poziomu oferowanych usług. Podstawowymi elementami uwzględnianymi przy ocenie było: zaopatrzenie w wodę przeznaczoną do spożycia, odprowadzanie ścieków bytowo-gospodarczych, sprawność wentylacji pomieszczeń, postępowanie z odpadami komunalnymi, postępowanie z bielizną brudną i czystą, zaopatrzenie w środki czystościowe, stan techniczny pomieszczeń mieszkalnych, sanitariatów, zaplecza oraz stan bieżącej czystości i higieny obiektu oraz otoczenia.

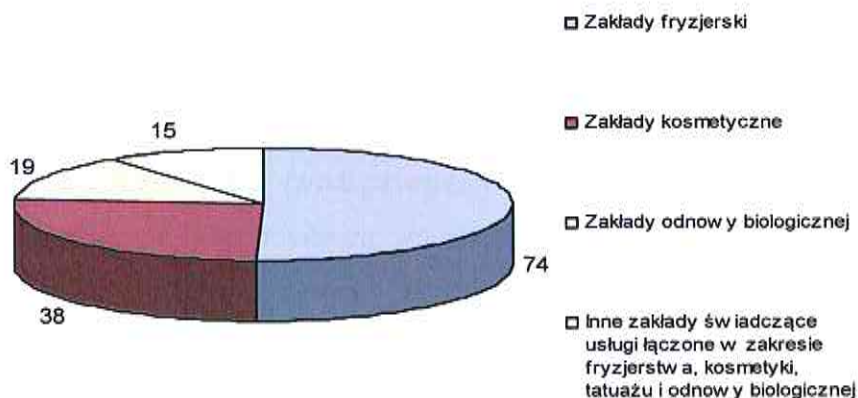
Kontrole sanitarne przeprowadzone przez inspekcję sanitarną wykazały, że właściciele zapewniali odpowiedni stan sanitarny obiektów.

Na terenie miasta funkcjonują: dom pomocy społecznej dla osób starszych, dzieci niepełnosprawnych, środowiskowy dom samopomocy oraz ośrodek interwencji kryzysowej. Przedmiotem kontroli w/w obiektów było zaopatrzenie w wodę, gospodarka ściekowa, postępowanie z odpadami komunalnymi, zaopatrzenie w środki czystości, postępowanie z bielizną brudną i czystą, stan pomieszczeń mieszkalnych, sanitariatów, zaplecza. Domy świadczące opiekę całodobową oferują: całodzienne wyżywienie, terapie zajęciowe i rehabilitacyjne. Posiadają własne pralnie bielizny, zachowujące rozdział dróg bielizny czystej i brudnej. Obiekty tej grupy charakteryzował dobry stan sanitarno-techniczny. Przeprowadzono badanie ciepłej wody na obecność bakterii Legionella sp. w sieci Domu Pomocy Społecznej w Łomży ul. Sikorskiego 222. Nie stwierdzono przekroczeń.

Noclegownia z ogrzewalnią prowadzona przez MOPS zapewnia schronienie w porze nocnej osobom bezdomnym. Obiekt ogrzewany, podłączony do sieci wodno-kanalizacyjnej, wyposażony w podstawowe sprzęty jak: piętrowe łóżka, szafki ubraniowe, krzesła, stoliki, pralkę oraz posiada aneks kuchenny i pomieszczenie sanitarne. Bielizna przekazywana do pralni zewnętrznej. O stan bieżącej czystości pomieszczeń dbają sami mieszkańcy pod nadzorem kierownika. Stan sanitarny obiektu nie budził zastrzeżeń pod względem sanitarnym.

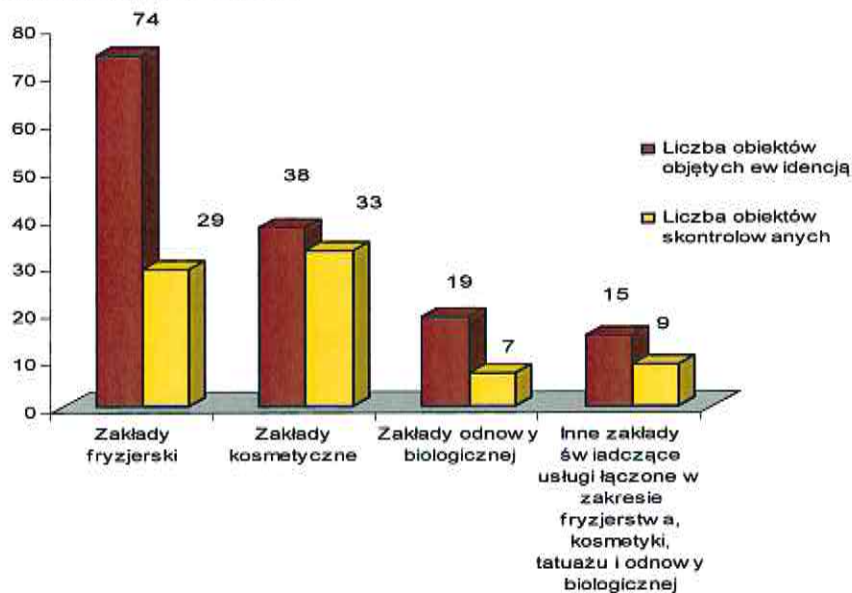
W ewidencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Łomży ujęto łącznie 146 zakładów fryzjerskich, kosmetycznych, odnowy biologicznej i inne, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna z ww. usług. Największą grupę stanowiły zakłady fryzjerskie.

Wykres 2. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej i inne, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna z ww. usług .

Wykres 3. Ilość skontrolowanych zakładów fryzjerskich, kosmetycznych i odnowy biologicznej w 2015r.

Z uwagi na brak szczegółowych przepisów prawa nadzór nad ww. obiektami został ograniczony. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 lutego 2004r. w sprawie szczegółowych wymagań sanitarnych, jakim powinny odpowiadać zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu i odnowy biologicznej utraciło moc z dniem 2 stycznia 2012r.,.

Generalnie stan sanitarno – porządkowy skontrolowanych zakładów nie budził większych zastrzeżeń. Personel stosuje środki dezynfekcyjne o szerokim spektrum działania do narzędzi, w gabinetach kosmetycznych używa się sterylnych narzędzi przygotowanych w pakietach lub jednorazowych. Pranie bielizny z reguły odbywa się we własnym zakresie, coraz częściej używano ręczników jednorazowego użytku.

Na terenie miasta kontrolowane były inne obiekty użyteczności publicznej w przypadku, których zachowanie właściwego stanu sanitarnego jest niezbędne z uwagi na zapewnienie bezpieczeństwa zdrowotnego osób z nich korzystających, a także przebywających. Należą do nich: dworzec, ustępy publiczne, obiekty kulturalno – widowiskowe, apteki, stacje dystrybucji paliw, tereny rekreacyjno-sportowe, inne.

Przeprowadzono 84 kontrole w/w obiektów. W wyniku dokonanych czynności kontrolnych nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno - technicznego.

Nadzór sanitarny sprawowany nad obiektami użyteczności publicznej nie wykazał zagrożeń o zasadniczym znaczeniu dla zdrowia.

W ramach nadzoru nad postępowania ze zwłokami i szczątkami ludzkimi zakresie ochrony zdrowia ludzkiego skontrolowano 3 domy pogrzebowe oraz samochody do przewożenia zwłok. Szczególną uwagę zwracano na przechowywanie zwłok, stan sanitarno-techniczny, dezynfekcję

oraz właściwą wentylację pomieszczeń. Nie odnotowano nieprawidłowości. Wydano 20 pozwoleń na sprowadzenie zwłok z zagranicy, 6 decyzji na ekshumację zwłok oraz przeprowadzono 6 kontroli prowadzonej ekshumacji.

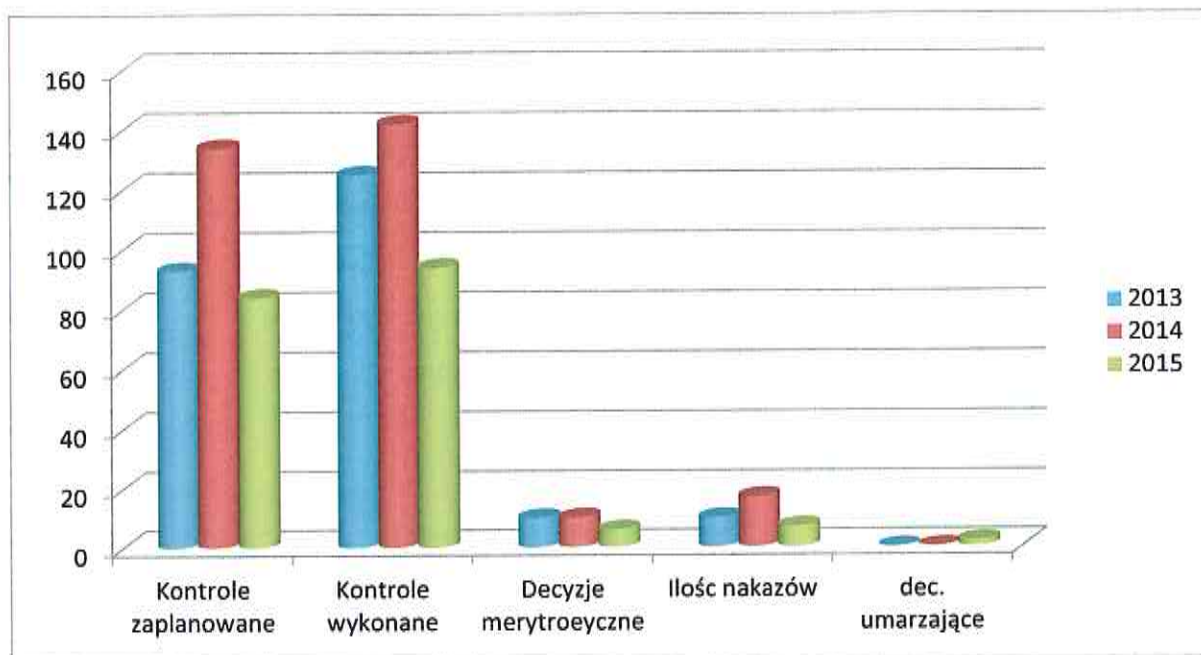
Państwowa Inspekcja Sanitarna w 2015 r. przeprowadziła kontrole 39 środków transportu publicznego. W tym: 27 autobusów (komunikacji dalekobieżnej, miejskiej i turystycznej), 5 samochodów do przewozu chorych, 20 postanowień, 7 samochodów do przewożenia zwłok. Kontrole w/w środków transportu nie wykazały większych zaniedbań.

W oparciu o powyższe informacje i zestawienia można wyciągnąć następujące wnioski:

- ❖ Jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi z wodociągu miejskiego w roku 2015r. była zgodna z obowiązującymi przepisami prawa.
- ❖ Pomimo braku regulacji prawnych określających wymagania, jakim powinna odpowiadać woda w basenach kąpielowych sprawowany nadzór nad tymi obiektami wykazał, iż jakość wody nie zagrażała bezpieczeństwu zdrowotnemu kąpiących się. W okresie sezonu letniego woda w miejscu wykorzystywanym do kąpeli na rzece Narew w Łomży odpowiadała wymogom sanitarnym.
- ❖ Przeprowadzone badania ciepłej wody w szpitalu, pływalni i domu pomocy społecznej na obecność pałeczek *Legionella sp.* nie wykazały przekroczeń.
- ❖ Nadzór sanitarny sprawowany nad obiektami użyteczności publicznej nie wykazał w 2015r. zagrożeń o zasadniczym znaczeniu dla zdrowia. Nie stwierdzono obiektów ze złym stanem sanitarno-technicznym. W większości właściciele dbają o wygląd estetyczny obiektów, standard wyposażenia jak i poziom świadczonych usług.
- ❖ Liczba obiektów objętych ewidencją przez higienę komunalną w 2015 roku na terenie miasta wynosiła – 335. W/w obiektach przeprowadzono 232 kontrole. Wydano 10 decyzji merytorycznych, 2 płatnicze, 20 postanowień, wystosowano 4 wystąpienia. W ramach działalności statutowej do badań laboratoryjnych pobrano 72 próbki wody.

Higiena pracy

W roku 2015 roku przeprowadzono 94 kontrole, wydano 10 decyzji administracyjnych w tym 5 decyzji merytorycznych i 5 decyzji płatniczych.

W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono nieprawidłowości w zakresie:

1. natychmiastowego zaprzestania działalności w 5 zakładach (dot. sprzedaży środków zastępczych),
2. zatrzymania środków zastępczych w 5 zakładach,
3. braku aktualnych badań i pomiarów środowiskowych w 4 zakładach.
4. nakazu zniszczenia środków zastępczych z depozytu w 4 zakładach
5. nakazu wycofania z obrotu środków zastępczych w 4 zakładach
6. zakazu wprowadzania do obrotu środków zastępczych w 5 zakładach
7. zniszczonych ścian i sufitów w 1 zakładzie
8. zbyt małych wymiarów znaków ostrzegawczych na opakowaniach liquidów w 1 zakładzie
9. źle opisanej etykieta liquidów w 1 zakładzie
10. brak numeru telefonu wprowadzającego do obrotu liquidy w 1 zakładzie.

W w/w okresie sprawozdawczym ograniczono zagrożenie poprzez wyegzekwowanie:

1. przeprowadzenia badań i pomiarów środowiskowych w 2 zakładach.
2. odnowienia zniszczonych ścian i sufitów w 1 zakładzie
3. dostosowanie wymiarów znaków ostrzegawczych na opakowaniach liquidów w 1 zakładzie
4. prawidłowe opisanie etykiety liquidów w 1 zakładzie
5. podanie numer telefonu na etykiecie wprowadzającego do obrotu liquidy w 1 zakładzie.

Porównując lata poprzednie, daje się zauważyć, iż właściciele firm mają większą świadomość obowiązujących przepisów prawnych, o czym świadczy minimalnie zwiększona liczba wydanych decyzji merytorycznych w stosunku do roku poprzedniego. W 2014r. wydano 10 decyzji merytorycznych (5 decyzji w roku 2015), przy przeprowadzonych 134 kontrolach w 2014r. (w 2015r.- 94kontrole)

W 2015r. na podstawie danych zawartych w orzeczeniach lekarskich, wydawanych przez jednostki służby zdrowia uprawnionych do rozpoznawania **chorób zawodowych** oraz analizy oceny narażenia zawodowego pracowników wydano: 1 decyzję negatywną z powodu braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej oraz wydano 1 decyzję pozytywną . Porównując lata 2014 i 2015 sytuację należy uznać za ustabilizowaną.

Działania w zakresie nadzoru nad środkami zastępczymi

W 2015r. przeprowadzono 6 kontroli **w zakresie przestrzegania zakazu wprowadzania do obrotu środków zastępczych**. Kontrole sanitarne zostały przeprowadzone w obecności funkcjonariuszy Komendy Miejskiej Policji w Łomży, gdyż zgodnie z art. 80 ust. 5 ustawy z dnia 2 lipca 2004r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2013r., poz. 672 z późn. zm.) kontrola przeprowadzona bez udziału kontrolowanego lub osoby przez niego upoważnionej winna być przeprowadzona „w obecności świadka, którym powinien być funkcjonariusz publiczny, nie będący pracownikiem organu przeprowadzającego kontrolę”.

W 1 przypadku przeprowadzono kontrolę z Zarządem CBŚP w Białymstoku, Urzędem Kontroli Skarbowej- Biuro w Łomży i Wojewódzkim Inspektoratem Inspekcji Handlowej –Delegatura w Łomży.

Wydano 11 decyzji merytorycznych, 4 decyzje płatnicze, 11 postanowień .

Nałożono 4 kary pieniężne na sumę 395 000 zł.

❖ Bieżący nadzór sanitarny nad warunkami środowiska pracy w zakładach pracy.

Liczba zakładów w ewidencji	Liczba ujętych w planie kontroli		Liczba skontrolowanych zakładów		Liczba osób zatrudnionych w zakładach		Liczba osób pracujących w poszczególnych zagrożeniach		Liczba przeprowadzonych kontroli		Liczba protokołów w tym z uchybieniami			Liczba decyzji		Liczba nakazów	
	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2013	2014	2015	2014	2015	2014	2015
273	268	84	136	88	130	3780	3390	3274	2886	94	142	94 (5)	142 (10)	5	10	7	17

Nazwa czynnika	Liczba osób pracujących z danym czynnikiem														
	ogółem		0,0 - 0,1 NDS		0,1 - 0,5 NDS		0,5 - 1,0 NDS		pow. INDS						
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	
Hałas	1420	1310	1175	560	154	570	70	50	4	0					
Wibracja ogólna / miejscowa	372	223	239/ 81	120/122	38/17	13/13	27/15	9/8	0	0					
Zapylenie	369	567	340	460	110	73	62	34	0	0					
Czynniki chemiczne	2122	1932	1524	1200	40	682	5	50	1	0					
Czynniki rakotwórcze	225	249	251	224		31	7	3	0	0					
Czynniki biologiczne	1748	1531	Grupa 2 - 1748											Grupa 3- 944	

❖ Nadzór nad prekursorami narkotyków w ramach realizacji krajowego programu przeciwdziałania narkomanii

Obrót prekursorami narkotyków w 2014 i 2015r.

Liczba zakładów w ewidencji	Liczba ujętych w planie kontroli		Liczba skontrolowanych zakładów z prek. Kat.2 i 3		Liczba osób zatrudnionych w zakładach		Liczba osób pracujących w poszczególnych zagrożeniach		Liczba przeprowadzonych kontroli		Liczba protokołów w tym z uchybieniami		Liczba decyzji		Liczba nakazów	
	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015
7	10	3	7	3	102	73	50	3	7	3/0	7/0	0	0	0	0	0

Na terenie powiatu grodzkiego nie prowadzą działalności producenci, importerzy i eksporterzy prekursorów narkotyków. W w/w tabeli ujęto tylko dystrybutorów.

3. Nadzór nad substancjami i preparatami chemicznymi w związku z wejściem w życie rozporządzenia REACH w celu zapewnienia swobodnego przepływu substancji chemicznych w ich postaci własnej lub jako składniki preparatów i w wyrobach
 Podmioty stosujące substancje i preparaty chemiczne

Liczba zakładów w ewidencji	Liczba ujętych w planie kontroli	Liczba skontrolowanych zakładów	Liczba osób zatrudnionych w zakładach	Liczba osób pracujących w poszczególnych zagrożeniach	Liczba przeprowadzonych kontroli	Liczba protokołów w tym z uchybieniami	Liczba decyzji	Liczba nakazów			
2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014		
169	138	78	101	2014	2015	2014	2015	2014	2015		
				1363	1207	78	98	78/0	98/2	0	2

Uchybienia dotyczyły braku oznakowania substancji i mieszanin chemicznych w j. polskim oraz braku badań i pomiarów środowiskowych na czynniki chemiczne

W tym podmioty wprowadzające do obrotu (dystrybutorzy) substancje i preparaty chemiczne.

Liczba zakładów w ewidencji	Liczba ujętych w planie kontroli	Liczba skontrolowanych zakładów	Liczba osób zatrudnionych w zakładach	Liczba osób pracujących w poszczególnych zagrożeniach	Liczba przeprowadzonych kontroli	Liczba protokołów w tym z uchybieniami	Liczba decyzji	Liczba nakazów					
2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015					
28	28	24	23	2014	2015	2014	2015	2014					
				237	30	24	23	24/1	23/0	1	0	3	0

4. Nadzór nad realizacją obowiązków wynikających z rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 24 lipca 2012r w sprawie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy.

Liczba zakładów w ewidencji	Liczba ujętych w planie kontroli	Liczba skontrolowanych zakładów	Liczba osób zatrudnionych w zakładach	Liczba osób pracujących w poszczególnych zagrożeniach	Liczba przeprowadzonych kontroli	Liczba protokołów w tym z uchybieniami	Liczba decyzji	Liczba nakazów				
2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015				
23	24	23	24	2014	2015	2014	2015	2014				
				225	244	23	24	23/0	24/0	0	0	0

Nazwa czynnika rakotwórczego
Benzen 76
Azbest 5
Pył drewna twardego 15
Czynniki chemiczne 30
Promieniowanie jonizujące 96

Oddział Laboratoryjny

W Oddziale Laboratoryjnym w Łomży są realizowane zadania wynikające z ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej w celu ochrony zdrowia publicznego poprzez wykonywanie badań:

- ✚ fizycznych,
- ✚ chemicznych,
- ✚ organoleptycznych,
- ✚ mikrobiologicznych.

Badania są wykonywane w ramach nadzoru sanitarnego i na zlecenie klienta zewnętrznego przez kompetentny personel, z czego 85% posiada wyższe wykształcenie kierunkowe, mające zastosowanie w działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Usługi badawcze realizują następujące sekcje Oddziału Laboratoryjnego:

- ✚ Sekcja Badań Fizykochemicznych Żywności i Wody,
- ✚ Sekcja Badań Mikrobiologicznych Żywności i Wody,
- ✚ Sekcja Badań i Pomiarów w Środowisku Pracy,
- ✚ Sekcja Badań Mikrobiologicznych Materiału Biologicznego i Przygotowywania Podłoży.

a/ Sekcja Badań Fizykochemicznych Żywności i Wody - przeprowadza badania zgodnie

z ogólnokrajowym planem kontroli urzędowej i monitoringu żywności oraz wody w ramach nadzoru ustawowego oraz badania zlecane przez klientów.

W sekcji jest wykonywana ocena znakowania żywności, ocena teoretyczna żywienia, a także badania fizykochemiczne oraz organoleptyczne żywności i wody.

W 2015 roku w ramach „nadzoru” wykonano 198 ocen oznakowania żywności, 367 oznaczeń organoleptycznych i fizykochemicznych w próbkach środków spożywczych oraz 5201 oznaczeń w próbkach wody.

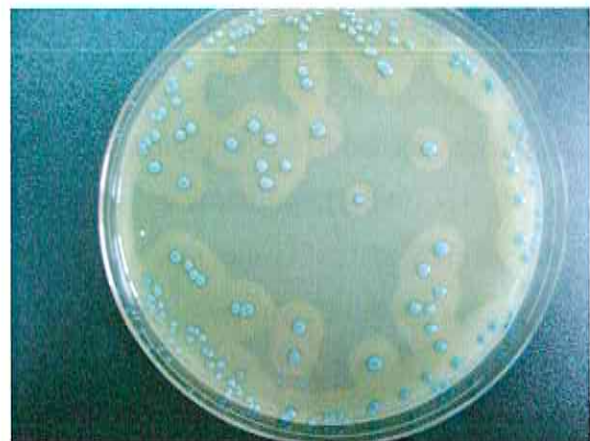
b/ Sekcja Badań Mikrobiologicznych Żywności i Wody wykonuje badania mikrobiologiczne:

- ✚ środków spożywczych,
- ✚ wymazów sanitarnych,
- ✚ wody przeznaczonej do spożycia, wody z miejsc wykorzystywanych do kąpieli oraz pływalni.

W 2015 roku wykonano 2573 oznaczeń w próbkach żywności i wymazów sanitarnych oraz 1656 oznaczeń w próbkach wody.

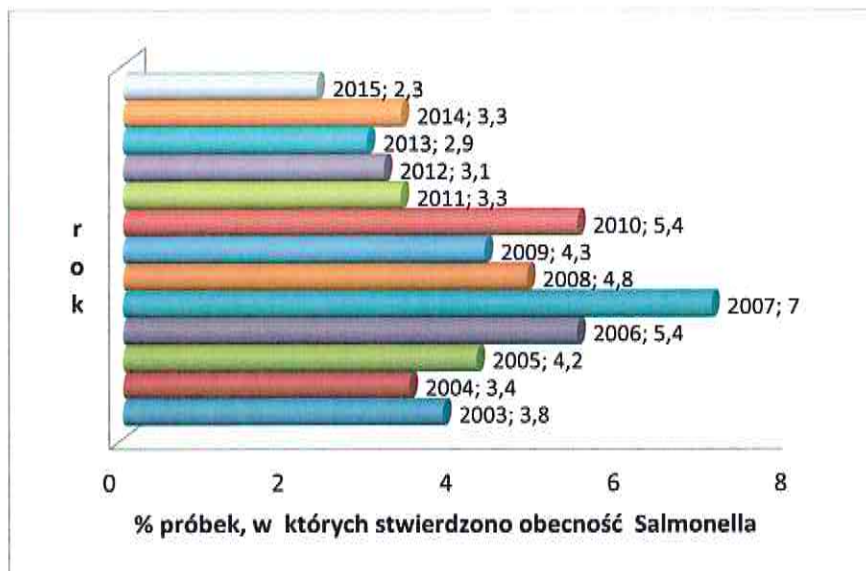
c/ Sekcja Badań Mikrobiologicznych Materiału Biologicznego i Przygotowywania Podłoży wykonuje badania materiału biologicznego:

- ✚ bakteriologiczne,
- ✚ parazytologiczne,
- ✚ do książeczek zdrowia w kierunku wykrywania pałeczek z rodzaju *Salmonella* i *Shigella*,
- ✚ identyfikacji szczepów *Salmonella* i *Shigella*,
- ✚ badania skuteczności procesów sterylizacji,
- ✚ badania bakteriologiczne czystości środowiska szpitalnego.

W 2015 roku w Sekcji przebadano 791 próbek materiału biologicznego od osób ze styczności z czynnikiem zakaźnym, nosicieli i ozdrowieńców wykonując w nich 3164 oznaczenia. Sekcja, w oparciu o wymagania ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi wykonuje także badania uczniów, studentów i doktorantów. W ramach tych badań do laboratorium dostarczono 1461 próbek, a analitycy wykonali 6884 oznaczeń.

W 166 próbkach, tj. w 2,3% wszystkich badanych próbek (w ramach nadzoru i zleceń klientów zewnętrznych) stwierdzono obecność pałeczek z rodzaju Salmonella.

Potwierdzono 10 szczepów Salmonella wyhodowanych w innych laboratoriach medycznych. Były to: S. Enteritidis (6 szczepów), S. Typhimurium (3 szczepy) i S. Stanley (1 szczep).

d/ Sekcja Badań i Pomiarów w Środowisku Pracy zajmuje się:

- + pobieraniem próbek do oceny narażenia zawodowego na czynniki chemiczne i pyły przemysłowe,
- + badaniem chemicznych zanieczyszczeń powietrza na stanowiskach pracy,
- + badaniem pyłowych zanieczyszczeń powietrza na stanowiskach pracy,
- + pomiarami hałasu słyszalnego,
- + pomiarami drgań mechanicznych o działaniu ogólnym na organizm człowieka i działających na organizm człowieka przez kończyny górne,
- + pomiarami oświetlenia elektrycznego miejsc pracy,
- + obieraniem próbek powietrza pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi.

W 2015 roku Sekcja Badań i Pomiarów w Środowisku Pracy pobrała 10 próbek oraz wykonała 117 oznaczeń.

W Oddziale Laboratoryjnym w 2015 roku w ramach nadzoru sanitarnego wykonano ogółem 4743 badania, w których przeprowadzono:

- + 2011 oznaczeń chemicznych,
- + 3530 oznaczeń fizycznych,
- + 7393 oznaczeń mikrobiologicznych.

Działalność laboratorium oparta jest na systemie zarządzania opisanym w polskiej normie PN-EN ISO17025:2005 *Ogólne wymagania dotyczące kompetencji laboratoriów badawczych i wzorcujących*.

Oddział Laboratoryjny realizuje politykę jakości poprzez:

- ⚡ kompetentny personel posiadający odpowiednie wykształcenie, przeszkolenie, wiedzę i doświadczenie zawodowe,
- ⚡ odpowiednie wyposażenie badawcze, stosowanie uznanych i wiarygodnych metod badawczych,
- ⚡ wewnętrzną kontrolę jakości wyników badań,
- ⚡ szkolenia zewnętrzne i wewnętrzne personelu,
- ⚡ udział w badaniach biegłości i porównaniach międzylaboratoryjnych.

Działalność laboratorium jest oceniana przez klientów poprzez „Ankiety badania poziomu zadowolenia klienta”. Analiza ankiet, która jest przeprowadzana na bieżąco, wykazała wysoki poziom zadowolenia klientów z usług laboratorium, a zwłaszcza z poziomu kwalifikacji, profesjonalizmu pracowników i kultury obsługi. Poznane opinie i uwagi są wykorzystane do dalszego doskonalenia działalności laboratorium.

System zarządzania laboratorium został certyfikowany przez Polskie Centrum Akredytacji w dniu 3 sierpnia 2005r. Dokumentami potwierdzającymi kompetencje laboratorium są Certyfikat Akredytacji Laboratorium Badawczego nr AB 635 i Zakres Badań Akredytowanych. Certyfikat taki jest wydawany na 4 lata. Wybrane akredytowane obszary poddawane są corocznym niezależnym ocenom przez Polskie Centrum Akredytacji. Celem tych ocen jest potwierdzenie ciągłego spełnienia wymagań normy, utrzymywania odpowiednich kompetencji oraz doskonalenia systemu zarządzania jakością, a także aktualizacja (rozszerzenie/korekcja lub ograniczenie) Zakresu Badań Akredytowanych.

Laboratorium posiada akredytację na większość metod, wg których są wykonywane badania:

- ⚡ mikrobiologiczne środków spożywczych i wody,
- ⚡ fizykochemiczne wody do spożycia przez ludzi,
- ⚡ bakteriologiczne materiału biologicznego,
- ⚡ pyłowych i chemicznych zanieczyszczeń powietrza środowiska pracy,
- ⚡ pomiarów czynników fizycznych: hałasu, drgań i oświetlenia w środowisku pracy.

Aktualny zakres akredytacji znajduje się na stronach internetowych PCA www.pca.gov.pl, BIP Powiatowej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Łomży <http://psse-lomza.pbip.pl> oraz stronie internetowej PSSE w Łomży <http://psselomza.pl>.

Pod koniec roku 2015 weszło w życie Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach. Obecnie laboratorium przygotowuje się do wdrożenia nowych metod badań parametrów fizykochemicznych, które zostaną zastosowane do badania jakości tej wody.

HIGIENA ŻYWNOŚCI ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU

Bezpieczeństwo i zdrowie konsumenta jest jednym z najważniejszych celów polityki Państwa w zakresie zdrowia publicznego. Prawidłowe żywienie człowieka odgrywa bowiem bardzo istotną rolę w jego życiu. Zapewnienie bezpieczeństwa a tym samym spełnienie standardów zdrowotnych żywności, określonych w przepisach zarówno UE jak i krajowych, wymaga kompleksowych działań opartych przede wszystkim na kontroli wewnętrznej realizowanej przez przedsiębiorców, jak i kontroli zewnętrznej sprawowanej przez organy urzędowej kontroli żywności. Państwowa Inspekcja Sanitarna zajmuje się nadzorem nad jakością zdrowotną tylko części żywności, głównie produkowanej lub wprowadzanej do obrotu pochodzenia niezwierzęcego, a także wprowadzanej do obrotu żywności pochodzenia zwierzęcego, nieobjętej urzędową kontrolą organów Inspekcji Weterynaryjnej.

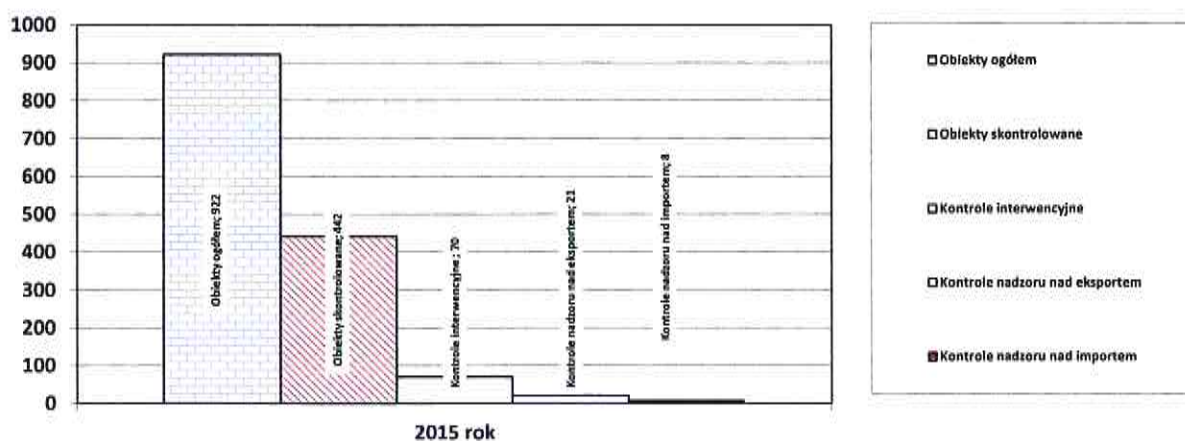
Główne kierunki działań to :

- ❖ Sprawowanie skutecznego nadzoru nad bezpieczeństwem żywności i żywienia, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, produktów kosmetycznych zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa europejskiego i krajowego.
- ❖ Prowadzenie w oparciu o obowiązujące procedury postępowania skutecznych i terminowych działań, w ramach wspólnotowego systemu RASFF, w tym m.in. poprzez dokonywanie wstępnej kwalifikacji produktów jako niebezpieczne przy współpracy z innymi jednostkami kontrolnymi w obszarze posiadanych kompetencji, funkcjonującymi na terenie powiatu łomżyńskiego.
- ❖ Nadzór nad bezpieczeństwem produktów kosmetycznych produkowanych i wprowadzanych do obrotu na terenie powiatu łomżyńskiego, ze szczególnym uwzględnieniem kontroli, w tym pobierania do badań laboratoryjnych próbek m.in. farb do włosów oraz wybielaczy do zębów.
- ❖ Urzędowa kontrola suplementów diety, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz środków spożywczych wzbogacanych wprowadzanych do obrotu na terenie powiatu łomżyńskiego, w tym w szczególności w odniesieniu do zakładów produkcji

żywności, importerów oraz sprzedaży internetowej „na odległość”.

- ❖ Realizacja postanowień zintegrowanego wieloletniego planu kontroli dla Polski na lata 2015-2019.
- ❖ Wykonanie postanowień planu pobierania próbek do badania żywności, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, produktów kosmetycznych w ramach urzędowej kontroli i monitoringu zanieczyszczeń.
- ❖ Realizowanie wskazań i zaleceń wynikających z audytów Urzędu ds. Żywności i Weterynarii Komisji Europejskiej, Głównego Inspektoratu Sanitarnego oraz innych zewnętrznych jednostek kontrolnych w zakresie bezpieczeństwa żywności i żywienia.

W powiecie grodzkim ilość obiektów żywności i żywienia oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością wg prowadzonych rejestrów w roku 2015 wynosiła 922. W roku sprawozdawczym skontrolowano 442 obiekty, przeprowadzono w nich 593 kontrole, w tym: 70 kontroli interwencyjnych w ramach systemu RASFF oraz w związku z sygnałami obywateli. Po wpłynięciu stosownych wniosków od przedsiębiorców i dokonaniu inspekcji zatwierdzających skontrolowano 48 zakładów. W ramach nadzoru nad importem przeprowadzono 8 kontroli, podczas których dokonano oceny 28 partii środków spożywczych (przyprawy, warzywa suszone, substancje dodatkowe). Przeprowadzono także 21 kontroli w ramach nadzoru nad eksportem, podczas których dokonano oceny 38 partii środków spożywczych (skrobia ziemniaczana, piwo, majonezy, musztardy, ketchupy, sosy). Wydano 62 świadectwa spełnienia wymagań zdrowotnych. Do badań laboratoryjnych w ramach nadzoru nad importem pobrano 2 próbki warzyw suszonych w kierunku określenia poziomu mykotoksyn (niekwestionowane).

Dane dotyczące działalności kontrolnej Sekcji Żywności i Żywienia w 2015 roku.

Wdrożone zasady Dobrej Praktyki Higienicznej posiadały 852 zakłady, system HACCP funkcjonował w 60 obiektach.

W celu wyeliminowania stwierdzonych podczas kontroli nieprawidłowości występujących w obiektach wydano 24 decyzje administracyjne.

Za nieprzestrzeganie przepisów prawa żywnościowego nałożono 10 mandatów karnych na sumę 1800 zł. Do właścicieli i kierownictwa zakładów wystosowano 56 wystąpień.

Dokonano oceny zakładów na podstawie obowiązujących arkuszy 369 obiektów.

We wszystkich ocenionych zakładach ryzyko zagrożenia bezpieczeństwa żywności określono jako niskie.

Na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się systematyczną poprawę stanu sanitarno-technicznego zakładów żywności i żywienia.

Wskaźnik obiektów „złych” ocenionych na podstawie obowiązujących arkuszy w latach 2010-2015 przedstawiał się następująco:

Lp	Grupa obiektów	% obiektów, które oceniono jako niezgodne z wymaganiami					
		2010	2011	2012	2013	2014	2015
1.	Zakłady obrotu	1,1	2,23	0	0,83	0	0
2.	Zakłady żywienia zbiorowego otwarte	2,56	0	0	1,23	0	0

Jakość zdrowotną środków spożywczych, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, kosmetyków oraz badań sanitarnych przedstawia poniższa tabela.

Próbki środków spożywczych, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, kosmetyków oraz badań sanitarnych	2015		2014		2013		2012		2011		2010	
	Razem		Razem		Razem		Razem		Razem		Razem	
	pobrane	w tym kwest.	pobrane	w tym kwest.	pobrane	w tym kwest.	pobrane	w tym kwest.	pobrane	w tym kwest.	pobrane	w tym kwest.
SUMA	258	13	307	7	307	2	247	10	204	3	198	6

Ogółem w 2015 roku do badań laboratoryjnych pobrano **242 próbki środków spożywczych.**

Ich jakość zdrowotną przedstawia poniższa tabela:

Rodzaj obiektu	Próbki żywności	
	pobrane	w tym kwest.
Obiekty produkcji żywności		
Wytwórnice lodów	5	-
Automaty do lodów	5	-

Ciastkarnie	17	-
Wytwórnice koncentratów	8	-
Wytwórnice octu, majonezu i musztardy	9	-
Inne wytwórnice żywności	2	-
Razem	46	-
Obiekty obrotu żywnością		
Sklepy spożywcze	162	11
Magazyny hurtowe	15	1
Inne obiekty obrotu żywnością	19	1
Razem	196	13
SUMA	242	13

Pobrane próbki dotyczyły następujących grup środków spożywczych:

w obiektach produkcji żywności:

- lody tradycyjne, lody z automatu, ciasta z kremem poddanym i nie poddanym obróbce termicznej, przyprawy, sosy, majonezy, koncentraty spożywcze, substancje dodatkowe, warzywa świeże i suszone.

w obiektach obrotu żywnością:

- mięso świeże, drób i produkty drobiowe, inne produkty mięsne- tatar, wędliny, przetwory mięsne, wyroby garmażeryjne i kulinarne, konserwy drobiowe, produkty jajeczne, przetwory rybne i owoców morza, mleko i przetwory mleczne, przetwory zbożowo-mączne, ciasta z kremem nie poddanym obróbce termicznej, wyroby cukiernicze i ciastkarskie, galanteria ciastkarska, warzywa świeże, przetwory warzywne, owoce i przetwory owocowe, koncentraty spożywcze, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego, suplementy diety, napoje alkoholowe, herbatki owocowe, tłuszcze roślinne, sosy sojowe, sól, masło.

W roku 2015 w wyniku przeprowadzonych badań laboratoryjnych zakwestionowano 13 próbek środków spożywczych (w tym 12 krajowych, 1 pochodząca z UE) tj.:

- 1 próbkę Suplementu diety, która została zakwestionowana ze względu na niewłaściwe znakowanie opakowania jednostkowego.

Poinformowano Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego właściwego miejscowo ze względu na siedzibę producenta o w/w sprawie.

- 5 próbek ciasta z kremem nie poddanym obróbce termicznej pobranych w sklepie firmowym, które zakwestionowano ze względu na obecność pałeczek z rodzaju Salmonella w 25g.

Wydano decyzję o natychmiastowym wstrzymaniu produkcji ciast kremowych w zakładzie produkcyjnym.

➤ 1 próbkę makaronów z udziałem jaj, która została zakwestionowana ze względu na niewłaściwe znakowanie. Poinformowano Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego właściwego miejscowo ze względu na siedzibę producenta o w/w sprawie.

➤ 2 próbki soli spożywczej, które zakwestionowano ze względu na nieprawidłowe znakowanie: Poinformowano Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego właściwego miejscowo ze względu na siedzibę producenta o w/w sprawie.

➤ 1 próbkę brokułu (UE) w kierunku oznaczenia pozostałości pestycydów która została zakwestionowana ze względu na przekroczenie maksymalnego poziomu pozostałości NDP (ditiokarbaminiany). Do Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku wystosowano powiadomienie informacyjne w ramach systemu RASFF.

Ponadto poinformowano Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego właściwego miejscowo ze względu na siedzibę importera o w/w sprawie.

➤ 1 próbkę dietetycznego środka spożywczego specjalnego przeznaczenia medycznego, którą zakwestionowano z powodu nieprawidłowego oznakowania.

Poinformowano Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego, na którego terenie działania znajduje się producent w/w asortymentu.

➤ 2 próbki wędlin, które zakwestionowano ze względu na nieprawidłowe oznakowanie. Informacje o powyższym przekazano do Powiatowego Lekarza Weterynarii nadzorującego producentów.

W 2015r. zakwestionowane próbki żywności stanowiły 5,37% wszystkich pobranych próbek środków spożywczych (wzrost w porównaniu do roku poprzedniego).

Celem określenia skuteczności mycia i dezynfekcji naczyń, sprzętu i rąk pracowników w zakładach żywienia i żywności do badań laboratoryjnych pobrano 6 **próbek sanitarnych (3 w zakładach produkcyjnych, 3 w zakładzie żywienia zbiorowego zamkniętego)**.

Wszystkie próbki odpowiadały obowiązującym wymaganiom.

W ramach bieżącego nadzoru nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością zbadano 7 **próbek** celem określenia cech organoleptycznych, migracji globalnej, migracji specyficznej formaldehydu, migracji specyficznej pierwszorzędowych amin aromatycznych, migracji metali ciężkich.

Wszystkie próbki odpowiadały obowiązującym wymaganiom.

W ramach nadzoru nad kosmetykami skontrolowano 10 obiektów (3 hurtownie, 7 sklepów) przeprowadzając 10 kontroli.

Na kontroli oceniono oznakowanie 10 partii opakowań jednostkowych kosmetyków (niekwestionowane).

Do badań laboratoryjnych pobrano **4 próbki kosmetyków produkcji krajowej (pasty do zębów, kosmetyki dla dzieci)** celem określenia jakości mikrobiologicznej i cech fizykochemicznych. W zbadanych parametrach próbki odpowiadały obowiązującym wymaganiom.

W roku sprawozdawczym skontrolowano 40 zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego, w tym 37 oceniono w oparciu o obowiązujące arkusze oceny, w których ryzyko zagrożenia bezpieczeństwa żywności określono jako niskie. W w/w obiektach przeprowadzono 42 kontrole sporządzając protokoły kontroli sanitarnej.

Występujące w 2 zakładach uchybienia dotyczyły:

- ✚ złego stanu ścian, sufitów, posadzek, futryn, wózków pomocniczych,

Wydano 2 decyzje nakazujące usunięcie w/w nieprawidłowości.

W zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego jakość sposobu żywienia prowadzono w oparciu o ocenę teoretyczną oraz badania laboratoryjne.

Ocenie teoretycznej poddano **33 próbki** (30 jadłospisów na kontroli, 3 jadłospisy dekadowe i 3 zestawienia dekadowe ocenione przez OL PSSE w Łomży), w tym:

- 3 w bloku żywienia w szpitalu,
- 5 w blokach żywienia w domach opieki społecznej,
- 1 w stołówce w żłobku,
- 14 w stołówkach przedszkolnych,
- 4 w stołówkach w bursach i internatach,
- 6 w stołówkach w przedszkolach

W ocenianych jadłospisach nie stwierdzono nieprawidłowości.

Zakwestionowano natomiast **3 zestawienia dekadowe** ze względu na niespełnienie wymagań:

- w 1 zakładzie dla podaży witaminy A (niedobór) oraz witaminy B1, witaminy B2, witaminy C, żelaza i tłuszczu (nadmiar) oraz nadmiar % udziału energii z tłuszczu.
- w 1 zakładzie dla podaży wartości energetycznej, białka, tłuszczów, węglowodanów, witaminy B1, witaminy B2 (niedobór).
- w 1 zakładzie dla podaży białka zwierzęcego, witaminy B1 (nadmiar) oraz tłuszczów, węglowodanów, witaminy C (niedobór).

Do badań laboratoryjnych pobrano w 3 zakładach żywienia zbiorowego 9 próbek posiłków, które zostały zakwestionowane ze względu na:

- nieprawidłową wartość energetyczną-5 próbek
- nieprawidłowy procentowy udział energii z białka- 3 próbki
- nieprawidłowy procentowy udział energii z tłuszczu-1 próbka
- nieprawidłowy procentowy udział energii z węglowodanów -1 próbka
- nieprawidłową podaż chlorku sodu w 3 całodziennych racjach pokarmowych,
- nieprawidłową zawartość wapnia i żelaza w 3 całodziennych racjach pokarmowych

Do kierownictwa placówek, w których stwierdzono nieprawidłowości wystosowano 3 wystąpienia zobowiązując do podjęcia działań celem poprawy.

Ponadto w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego nad zakładami żywności i żywienia w 2015 roku dokonano kontroli w zakresie:

1. stosowania substancji dodatkowych w zakładach żywności i żywienia

Kontrolą objęto 8 zakładów (3 ciastkarnie, 1 piekarnię, 1 wytwórnię majonezu, 1 przetwórnictwo owocowo-warzywną, 1 wytwórnię koncentratów, 1 browar). Ogółem oceniono 46 partii substancji dodatkowych.

Nie zanotowano uchybień dotyczących ich stosowania. Dodawane są one w ilościach zgodnych z deklaracją producenta, wg procedur dobrej praktyki produkcyjnej, przechowywane właściwie. Na opakowaniach jednostkowych wyrobów zawierających substancje dodatkowe zamieszczone są informacje o ich obecności.

Do badań laboratoryjnych pobrano zgodnie z harmonogramem z zakładów produkcyjnych i placówek obrotu 20 próbek środków spożywczych w kierunku obecności substancji dodatkowych, w tym:

- 12 próbek w kierunku określenia zawartości substancji konserwujących.
- 4 próbki na obecność barwników.
- 2 próbki na obecność substancji słodzących.
- 2 próbki produktów w kierunku określenia kryteriów czystości substancji dodatkowych i rozpuszczalników ekstrakcyjnych.

Wszystkie próbki w zbadanych parametrach odpowiadały obowiązującym wymaganiom.

2. nadzoru nad suplementami diety, środkami spożywczymi specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz żywnością wzbogacaną

a/ suplementy diety

Na terenie powiatu łomżyńskiego działa jeden zakład w którym odbywa się produkcja suplementów diety i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego na zlecenie

innego przedsiębiorcy, który wg podpisanej umowy ponosi całkowitą odpowiedzialność za wprowadzany do obrotu asortyment.

W okresie sprawozdawczym skontrolowano ogółem 12 obiektów obrotu oceniając w nich łącznie 32 partie suplementów diety.

W kontrolowanych placówkach nie stwierdzono uchybień w zakresie zagadnień objętych kontrolą. Sposób ekspozycji, warunki przechowywania, znakowanie ocenianych suplementów diety były prawidłowe, a terminy ważności zachowane. W czasie przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono materiałów reklamowych.

Kontrole w 2 aptekach przeprowadzono przy współudziale pracownika Nadzoru Farmaceutycznego.

Do badań laboratoryjnych pobrano 18 próbek suplementów diety. Badane one były w kierunku: prawidłowości znakowania, oznaczania zawartości witamin i składników mineralnych, zawartości metali szkodliwych dla zdrowia, organoleptyki, zawartości substancji dodatkowych, WWA.

Jedna próbka suplementu diety pobrana w kierunku prawidłowości znakowania oraz oznaczania zawartości witamin i składników mineralnych została zakwestionowana ze względu na nieprawidłowe oznakowanie. Poinformowano Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego właściwego miejscowo ze względu na siedzibę producenta o w/w sprawie. Pozostałe badane próbki odpowiadały obowiązującym wymaganiom.

b/ środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego w tym bezglutenowe

W 2015 roku w omawianym temacie skontrolowano ogółem 10 obiektów obrotu przeprowadzając 10 kontroli. Oceniono 31 partii środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego.

W kontrolowanych placówkach nie stwierdzono uchybień w zakresie zagadnień objętych kontrolą.

W dwóch aptekach kontrole były przeprowadzone w ramach współpracy z pracownikiem Nadzoru Farmaceutycznego.

Do badań laboratoryjnych pobrano 47 próbek środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego w kierunku: oznaczenia zawartości azotanów, organoleptyki, prawidłowości znakowania, metali szkodliwych dla zdrowia, zanieczyszczeń mikrobiologicznych, zawartości substancji dodatkowych, zawartości mykotoksyn, napromieniania.

W wyniku badań laboratoryjnych 1 próbka z omawianej grupy została zakwestionowana ze względu na niezgodne oznakowanie z wymaganiami prawa. Poinformowano Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego właściwego miejscowo ze względu na siedzibę producenta o w/w sprawie.

Pozostałe badane próbki odpowiadały obowiązującym wymaganiom.

c/ żywność wzbogacana

Na terenie powiatu łomżyńskiego funkcjonuje 1 zakład produkcyjny, który produkuje m.in. żywność wzbogacaną tj: syropy o różnych smakach wzbogacane w witaminę C. W okresie sprawozdawczym w w/w zakładzie przeprowadzono 2 kontrole podczas, których stwierdzono, iż asortyment środków spożywczych wzbogaczanych, znakowanie i ich warunki produkcji nie zmieniły się w stosunku do lat ubiegłych. Ocenie poddano 2 partie produkowanych syropów.

Opakowania jednostkowe produktów zawierały informacje wymagane przepisami obowiązującego prawa.

Ponadto w powyższym zakresie skontrolowano 7 obiektów obrotu przeprowadzając 7 kontroli sanitarnych. W trakcie przeprowadzonych kontroli oceniono ogółem 18 partii produktów. Nie stwierdzono uchybień w zakresie zagadnień objętych kontrolą. Oceniono sposób ekspozycji, warunki przechowywania, terminy ważności, znakowanie w/w grup środków spożywczych oraz dokumentację towarzyszącą. Do badań laboratoryjnych pobrano 4 próbki żywności wzbogacanej w celu: oznaczenia zawartości składników mineralnych, witamin, oznaczenie zawartości jodu w soli kuchennej jodowanej, prawidłowości znakowania.

Dwie próbki soli jodowanej pobrane w kierunku zawartości jodanu potasu i znakowania, zostały zakwestionowane z uwagi na nieprawidłowe oznakowanie. Poinformowano Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego właściwego miejscowo ze względu na siedzibę producenta o w/w sprawie. Pozostałe 2 badane próbki odpowiadały obowiązującym wymaganiom.

3. prawidłowości znakowania środków spożywczych

Nadzorem objęto: zakłady produkcji żywności, obiekty obrotu żywnością, oraz zakłady żywienia zbiorowego. W roku sprawozdawczym skontrolowano 63 obiekty, w tym: 12 zakładów produkcyjnych, 49 zakładów obrotu żywnością i 2 zakłady żywienia zbiorowego.

Łącznie na kontroli oceniono 238 produktów różnego asortymentu, w tym: mleko i przetwory mleczne, drób podroby i produkty drobiarskie, mięso i przetwory mięsne, przetwory zbożowo-mączne, wyroby piekarnicze i ciastkarskie, warzywa, owoce, grzyby, wody mineralne, napoje alkoholowe, majonezy, koncentraty spożywcze, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego, suplementy diety, wyroby garmażeryjne, zioła i przyprawy, sól.

Nieprawidłowości w zakresie znakowania stwierdzono w 6 kontrolowanych zakładach (w 1 ciastkarni, w 2 innych wytwórniach żywności, w 2 magazynach hurtowych, w 1 sklepie spożywczym). Zakwestionowano 11 środków spożywczych (ciasto z kremem, kanapki, sól, wędlinę) w tym: w ciastkarni – 2, w magazynach hurtowych – 3, w innych wytwórniach żywności - 3, w sklepie spożywczym -3.

Wydano 4 decyzje administracyjne. W 2 przypadkach przedsiębiorcy dostosowali oznakowanie swoich wyrobów do obowiązującego prawa. Hurtownia pisemnie poinformowała o wstrzymaniu obrotu w/w ciastami do czasu ich prawidłowego oznakowania przez producentów.

Ogółem w roku 2015 do badań laboratoryjnych celem określenia prawidłowości znakowania pobrano 145 próbek środków spożywczych. Zakwestionowano 7 próbek (suplementy diety, makarony, sól, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wędliny). Poinformowano właściwych miejscowo Powiatowych Inspektorów Sanitarnych oraz Lekarza Weterynarii.

4. nadzoru nad żywnością modyfikowaną genetycznie

W 2015 roku przeprowadzono 11 kontroli (2 w piekarniach, 1 w wytwórni koncentratów, 5 w sklepach spożywczych, 3 w hurtowni spożywczej). W trakcie przeprowadzonych kontroli w tym zakresie, w w/w zakładach ocenie poddano łącznie 16 partii środków spożywczych, w których istniało prawdopodobieństwo wystąpienia składników modyfikowanych genetycznie. W skontrolowanych obiektach na podstawie deklaracji producentów znajdujących na etykietach w/w środków spożywczych, nie stwierdzono żywności GMO.

Zgodnie z planem próbkobrania na rok 2015 w ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu pobrano do badań laboratoryjnych w kierunku obecności organizmów genetycznie modyfikowanych 4 próbki środków spożywczych: 3 próbki z grupy ziarna zbóż i przetwory zbożowo-mączne, 1 próbkę z grupy warzywa (ziemniaki). W zbadanych próbkach nie stwierdzono obecności materiału modyfikowanego genetycznie.

Ponadto w roku sprawozdawczym w ramach nadzoru nad importem oceniono ogółem 13 partii warzyw suszonych na podstawie załączonej dokumentacji o braku GMO.

5. nadzoru nad podmiotami działającymi na rynku spożywczym prowadzącymi produkcję pierwotną, dostarczającymi żywność w ramach dostaw bezpośrednich

Na koniec roku sprawozdawczego w rejestrze zakładów podlegających urzędowej kontroli PPIS w Łomży figurowało 14 osób prowadzących działalność w zakresie produkcji pierwotnej i dostaw bezpośrednich.

Pod kątem oceny warunków higienicznych zbioru i transportu produktów produkcji pierwotnej pochodzenia roślinnego przeprowadzono 4 kontrole tematyczne.

Podczas czynności kontrolnych oceniano:

- ✓ stan zdrowia osób zatrudnionych,
- ✓ warunki umożliwiające zapewnienie higieny zatrudnionym osobom (m.in. dostęp do toalet, urządzeń do mycia rąk, ich wyposażenia),

- ✓ szkolenia personelu w obszarze podstawowych wymagań higieny odpowiednio do charakteru pracy,
- ✓ wykorzystywane materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością (tj. warunki przechowywania, dokumentacja potwierdzająca bezpieczeństwo stosowania, prawidłowość przebiegu procesu mycia i dezynfekcji, ich użytkowanie,
- ✓ warunki transportu żywności z miejsca zbioru do odbiorców,
- ✓ identyfikację zebranych produktów i partii wychodzących od plantatora,
- ✓ prawidłowość przeprowadzania procesów mycia owoców/warzyw na miejscu (w tym m.in. jakość wykorzystywanej wody),
- ✓ prawidłowość opracowania i wdrożenia instrukcji GHP.

Jedną kontrolę plantacji truskawek przeprowadzono z udziałem przedstawicieli PIORIN w Łomży oraz przedstawicieli IOŚ w Łomży i Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej w Białymstoku. Nie stwierdzono uchybień w zakresie zagadnień objętych kontrolą.

W ramach akcji informacyjnej prowadzonej przez PSSE w Łomży pozostawiono ulotki „Zalecenia dla plantatorów w celu ograniczenia zanieczyszczenia owoców i warzyw drobnoustrojami chorobotwórczymi na etapie zbioru.”

W ramach urzędowej kontroli żywności, podczas kontroli, do badań laboratoryjnych pobrano w kierunku metali szkodliwych dla zdrowia - 2 próbki ziemniaków.

Pobrane próbki w zbadanych parametrach odpowiadały obowiązującym wymaganiom.

Ponadto, w zakresie nadzoru nad dostawami bezpośrednimi, skontrolowano łącznie 34 zakłady, w tym: 18 zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego, 15 zakładów żywienia zbiorowego otwartego, 1 sklep spożywczy.

Podczas kontroli zakładów żywienia zbiorowego otwartego i zamkniętego oraz w obiekcie obrotu m.in. analizowano dokumentację – faktury dostaw, celem ustalenia pochodzenia surowców używanych do produkcji potraw i oferowanych klientom.

Stwierdzono iż: w 3 zakładach żywienia zbiorowego otwartego prowadzi się zakup surowców (ziemniaki, buraki, cebula, marchew) od producentów pierwotnych dostarczających surowce pochodzenia roślinnego w ramach dostaw bezpośrednich

Informację dotyczącą bezpieczeństwa mikrobiologicznego owoców i warzyw wraz ulotkami zamieszczono na stronie internetowej PSSE Łomża. Ulotki informacyjne umieszczono także na tablicy ogłoszeń PSSE w Łomży. Rzecznik prasowy PSSE w Łomży wystąpił do 4 lokalnych portali internetowych o nieodpłatną publikację ulotek na swoich stronach internetowych. Ulotki informacyjne rozdawane były również podczas bieżących kontroli sanitarnych placówek obrotu, zwłaszcza tych, w których zaopatruje się liczna grupa konsumentów oraz w zakładach żywienia zbiorowego.

6. nadzoru na materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością:

W roku sprawozdawczym w zakresie nadzoru nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością skontrolowano 39 obiektów (hurtownie i sklepy spożywcze, zakłady żywienia zbiorowego otwartego, w tym zakłady małej gastronomii, zakłady przemysłu spożywczego, miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością - hurtownie, sklepy).

Przeprowadzono 39 kontroli sanitarnych nie stwierdzając uchybień.

Ocenie poddano 141 partii wyrobów przeznaczonych do kontaktów z żywnością (sztućce, naczynia jednorazowe, serwetki papierowe, opakowania z papieru, drobny sprzęt gospodarstwa domowego, osłonki do wyrobów wędliniarskich). Były one prawidłowo oznakowane i przechowywane, używane zgodnie z deklaracją producenta.

W celu oceny jakości zdrowotnej wprowadzanych do obrotu wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, pobrano zgodnie z planem do badań laboratoryjnych ogółem 7 próbek:

- 2 próbki w kierunku migracji specyficznej formaldehydu: wyroby z melaminy – tace melaminowe (import);
- 1 próbkę w kierunku migracji specyficznej ołowiu i kadmu: próbka kieliszków kryształowych (krajowe)
- 1 próbkę w kierunku migracji metali (ołów i kadm) z obrzeża naczyń do picia – kubek (UE);
- 1 próbkę w kierunku migracji globalnej: miseczka (UE) wykonana z polistyrenu;
- 2 próbki w kierunku migracji specyficznej pierwszorzędowych amin aromatycznych: łyżka nabierakowa (import) i tłuczek do ziemniaków (import) wykonane z poliamidu;

Wszystkie próbki pod względem badanych parametrów spełniały wymagania obowiązujących przepisów prawa w tym zakresie.

W roku sprawozdawczym prowadzone były również działania kontrolne w związku z otrzymaniem informacji w ramach systemu RASFF o niebezpiecznych produktach:

W roku 2015 otrzymano 32 powiadomienia, w tym:

- 9 powiadomień informacyjnych – [produkty pn.: „Jack & Ginger”, dietetyczny środek spożywczy „Koktajl o smaku czarnej porzeczki NOVELLO – dieta bardzo niskokaloryczna (VLCD), środek spożywczy specjalnego przeznaczenia żywieniowego „OstroVit Agmat”, suplementy diety: „OstroVit Agmat”, „PUMP IT”, „Creation”, „OstroVit CREATINE NITRATE”, „OstroVit CREATINE NITRATE (PURE)”, PUMP KICK Pre – Workout Experience strawberry – Mango flavor Food Supplement”];

➤ 23 powiadomienia alarmowe – [produkty pn.: „Figi suszone”, „BlackBombs”, „Łosoś norweski w plastrach (łosoś wędzony na zimno) Marinero”, „Dżem jagodowy”, „Ryż & Paraboiled KUPIEC produkt bezglutenowy”, „Oliwa z wycieków z oliwek GOCCIA D’ORO”, „Szprot wędzony w oleju roślinnym”, „Morela naturalna”, HELIO Słoneczne Owoce Żurawina”, „Rodzynki sułtańskie”, „Kasza gryczana prażona”, „GARDINIA Śliwki suszone – bez pestek”, „Mąka z sorgo”, „Śliwki suszone KRESTO”; suplementy diety: „Erekton”, „Zink 100”, „Arnold Iron Dream Concentrated Night Time Recover”; wyroby pn.: „TESCO Nylonowa łyżka”, „Kubek szklany”, „Talerze z melaminy”, „Łyżka kuchenna”, „Kieliszek zdobiony do szampana”, „Szlanka IRISH z nadrukiem”].

W okresie sprawozdawczym przeprowadzono łącznie 51 kontroli: 50 kontroli interwencyjnych i 1 kontrolę tematyczną, mające na celu stwierdzenie obecności w/w produktów niebezpiecznych zgłoszonych w ramach Systemu RASFF.

W kontrolowanych obiektach, dotyczących 15 powiadomień nie stwierdzono omawianych produktów. Natomiast w 17 przypadkach podczas kontroli stwierdzono na stanie zabezpieczone, oznakowane i przygotowane do zwrotu produkty będące przedmiotem powiadomienia.

Gdy kwestionowany produkt z naszych zakładów został zakupiony przez przedsiębiorców działających na terenie nie będącym pod nadzorem PPIS w Łomży, wówczas kierowane były stosowne pisma o niebezpiecznych produktach żywnościowych do właściwych miejscowo PPIS.

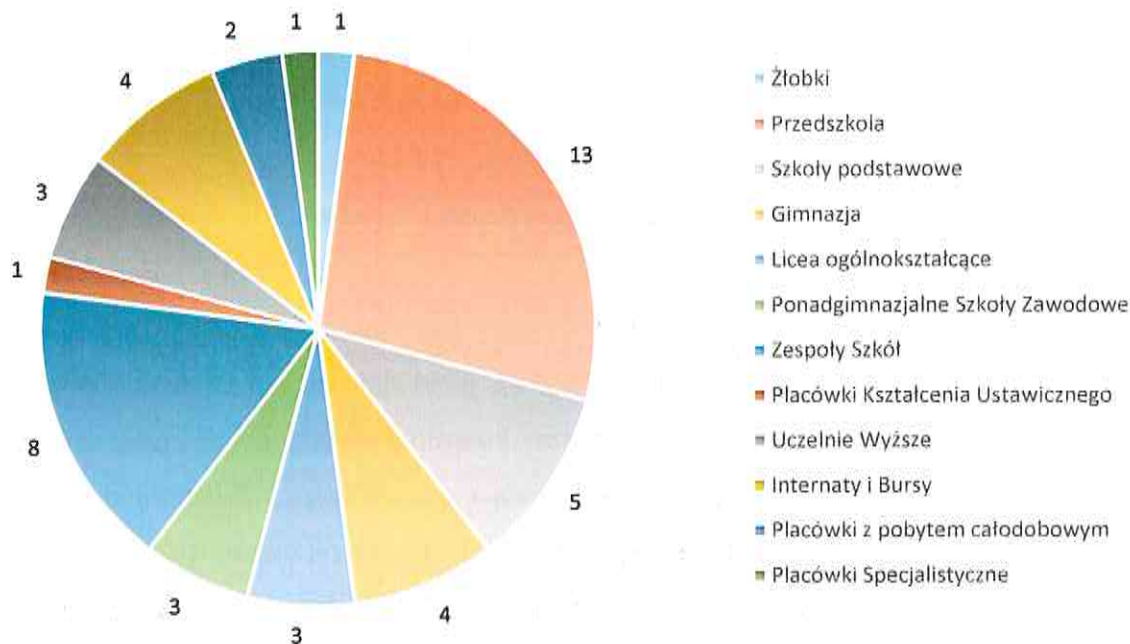
Ponadto w 2 przypadkach po otrzymaniu od PPWIS w Białymstoku informacji (przesłanej z Krajowego Punktu Kontaktowego RASSF w GIS) zamieszczono na stronie internetowej PSSE w Łomży ostrzeżenia publiczne odnośnie kwestionowanych produktów.

W roku 2015 w porównaniu do roku 2014 stan sanitarny obiektów żywienia i żywności znajdujących się na terenie powiatu grodzkiego nie zmienił się. Natomiast zwiększyła się ilość kwestionowanych próbek środków spożywczych.

Żywnienie w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego nadal nie spełnia wszystkich wymogów racjonalnego żywienia.

Higiena dzieci i młodzieży

Realizując zadania w zakresie przestrzegania przepisów dotyczących higieny nauczania i stanu technicznego pomieszczeń oraz sprzętu używanego w placówkach oświatowych i placówkach wypoczynku Państwowa Inspekcja Sanitarna w roku 2015 objęła nadzorem 52 placówki nauczania i wychowania.

Wykres . Placówki stałe objęte nadzorem sanitarnym przez pracownika Higieny Dzieci i Młodzieży.

W ciągu roku sprawozdawczego skontrolowano wszystkie stałe placówki oświatowo-wychowawcze. Dokonano w nich oceny:

- ❖ stanu sanitarnego i technicznego placówek,
- ❖ umeblowania sal zabaw/lekcyjnych i usadzenia uczniów zgodnie z wymogami ergonomii,
- ❖ przestrzegania zasad higieny przy układaniu tygodniowych rozkładów zajęć.
- ❖ przestrzegania przepisów ustawy z dnia 11 stycznia 2001r. o substancjach i preparatach chemicznych w szkołach.

Ponadto zbierano dane statystyczne na temat liczby dzieci korzystających z różnych form dożywiania prowadzonych przez szkoły. Jak wynika z analizy sporządzonej na podstawie materiałów własnych z PSSE stan sanitarny i techniczny placówek stałych utrzymuje się na dobrym poziomie.

Tylko w 3-óch skontrolowanych placówkach wszczęte zostało postępowanie administracyjne na stan techniczny budynku tj. :

- ❖ w Zespole Szkół Mechanicznych i Ogólnokształcących nr 5 w Łomży, ul. Przykoszarowa 22 wszczęte zostało postępowanie administracyjne w 2015 roku (postępowanie dotyczy

remontu łazienek chłopców i dziewcząt na I piętrze budynku szkoły i przebieralni chłopców przy sali gimnastycznej),

- ❖ w Zespole Szkół Drzewnych i Gimnazjalnych Łomża, ul. M. Skłodowskiej-Curie 5 w Łomży, (postępowanie administracyjne dotyczy stanu sanitarno- techniczny sali gimnastycznej).
- ❖ w Szkole Podstawowej nr 2 w Łomży, ul. Piękna 2 (postępowanie dotyczy uzupełnienia korytarza i klatki schodowej na II kondygnacji budynku szkoły).

W 3-óch placówkach zmienione zostały terminy realizacji zaleceń z decyzji wydanych w latach poprzednich tj.;

- ❖ w Zespole Szkół Ogólnokształcących i Weterynaryjnych Nr 7 Łomża, ul. Stacha Konwy 11 (trwa postępowanie administracyjne od 2013r. na stan sanitarno- techniczny posadzek na korytarzach na II piętrze w części A i B budynku szkoły).
- ❖ w Szkole Podstawowej Nr 7 Łomża, ul. Mickiewicza 6 (trwa postępowanie administracyjne od 2010r. na stan techniczny dróg i przejść przy budynku szkoły)
- ❖ w Bursie Szkolnej Nr 1 Łomża, ul. Kopernika 16 (trwa postępowanie administracyjne od 2014r. na stan techniczny posadzek na korytarzach na I i II piętrze w części B budynku).

W roku sprawozdawczym w powiecie grodzkim powstały 3 nowe placówki, tj:

- Niepubliczne Przedszkole „MONTESSORI” Łomża, ul. Woziwodzka 48,
- Szkoła Podstawowa Specjalna Fundacji Dr Otis Łomża, ul. Sybiraków 20/4A ,
- Gimnazjum Akademickie Łomża, ul. Studencka 19,

natomiast zostały zlikwidowane 2 placówki;

- ❖ Przedszkole Casa Dei Bambini Łomża, ul. Woziwodzka 48,
- ❖ Gimnazjum im. Bogdana Jańskiego Łomża, ul Krzywe Koło 9.

Na terenie powiatu grodzkiego nie stwierdzono niewłaściwych warunków do utrzymania higieny osobistej uczniów i wychowanków. Ogółem w 100% skontrolowanych placówkach nie odnotowano ponadnormatywnej liczby uczniów/wychowanków na 1 urządzenie sanitarne, czy też braku dostępu do ciepłej wody w sanitariatach. Dane o niezachowaniu standardów dostępności do urządzeń sanitarnych są zmienne, ponieważ ich liczbę ustala się przeliczając znajdujące się w placówce urządzenia sanitarne na największą liczbę uczniów/wychowanków przebywających jednocześnie w placówce, która co roku może być inna.

Ogółem wyegzekwowano wykonanie zaleceń z 3 decyzji wydanych w latach ubiegłych tj., a tym samym odnotowano poprawę warunków higienicznych i zdrowotnych w niżej wymienionych placówkach:

- ❖ w Szkole Podstawowej nr 5 w Łomży, ul. Polna 40A (decyzja z 2010r.- doprowadzono do

właściwego stanu technicznego ogrodzenie budynku szkoły),

- ❖ w Przedszkolu Publicznym nr 15 Łomża, ul. Kołłątaja 10, - doprowadzono do właściwego stanu sanitarno-technicznego ściany i podłogi w łazience na I piętrze przyległej do sali grupy V,).
- ❖ w Publicznym Gimnazjum Nr 1 Łomża, ul. Reymonta 9,- doprowadzono do właściwego stanu technicznego łazienki na II piętrze w segmencie B- uzupełnione zostały ubytki glazury i terakoty.

W niektórych obiektach przeprowadzone zostały remonty bieżące, np.:

- ❖ w Szkole Podstawowej Nr 2 w Łomży ul. Piękna 2,:
  - wykonano prace malarsko- tynkarskie w świetlicy szkolnej, dokonano montażu wykładziny podłogowej PCV homogenicznej, odmalowano lamperie na holu w wejściu głównym, dokonano czyszczenia i akrylowania podłóg i malowania ścian budynku.
- ❖ w Szkole Podstawowej Nr 4 w Łomży ul. Kierzkowa 7,:
  - przeprowadzony został remont korytarza na parterze i na pierwszym piętrze oraz w podpiwniczeniu.
- ❖ w Publicznym Gimnazjum Nr 2 w Łomży, ul. Niemcewicza 17:
  - pomalowane zostały ściany i sufity w dwóch salach dydaktycznych i uzupełniono ubytki w lamperkach.
  - odmalowano w całości ogrodzenie budynku szkolnego.
- ❖ w Publicznym Gimnazjum Nr 9 w Łomży ul. Skłodowskiej-Curie 1:
  - ułożone zostały nowe posadzki w dwóch salach dydaktycznych.
- ❖ w III Liceum Ogólnokształcące w Łomży, ul. Senatorska 13:
  - pomalowano lamperie na holu przy sali gimnastycznej oraz w szatniach wychowania fizycznego dziewcząt i chłopców.
  - polakierowano osłony grzejników.
  - odnowiono wejście do budynku szkoły.
- ❖ w Zespole Szkół Mechanicznych i Ogólnokształcących Nr 5 w Łomży, ul. Przykoszarowej 22:
  - został przeprowadzony remont holu wejścia głównego budynku szkoły (szpachlowanie, malowanie ścian, wymiana stolarki okiennej, modernizacja instalacji elektrycznej).
  - częściowa wymiana skrzydeł drzwiowych w toaletach, pracowniach.

W pozostałych placówkach oświatowo- wychowawczych wykonane były drobne prace konserwatorsko- porządkowe lub odmalowane zostały pojedyncze sale czy korytarze .

Pracownik PSSE skontrolował 44 obiekty należące do placówek oświatowo wychowawczych (15 przedszkoli, 5 szkół podstawowych, 8 zespołów szkół, 4 gimnazja, 4 bursy, 4 szkoły ponadgimnazjalne, 1 placówkę Centrum Kształcenia Ustawicznego, 2 uczelnie wyższe, 2 placówki opiekuńczo-wychowawcze).

W czasie kontroli wyższych uczelni, zgodnie z wytycznymi zawartymi w załącznikach do obowiązującej procedury kontroli, pracownik Powiatowej Stacji Sanitarno -Epidemiologicznej pracownik dokonywał: oceny stanu sanitarno-higienicznego i technicznego obiektów dydaktycznych oraz bloków i terenów sportowych, oceny warunków zaplecza do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego, oceny stanu technicznego umeblowania, oceny przestrzegania przepisów z zakresu bhp, oceny przestrzegania przepisów w zakresie stosowania i przechowywania substancji i preparatów chemicznych (wiodący w realizacji zagadnienia był Oddział Higieny Pracy).

Placówki posiadające pracownie chemiczne (9):

- Publiczne Gimnazjum Nr 1 Łomża, ul. Reymonta 9,
- Publiczne Gimnazjum nr 8 Łomża, ul. Ks. Anny 18,
- II Licem Ogólnokształcące Łomża, Pl. Kościuszki,
- III Liceum Ogólnokształcące Łomża, ul. Senatorska 13,
- Zespół Szkół Drzewnych i Gimnazjalnych Łomża, ul M. Skłodowskiej- Curie 5,
- Zespół Szkół Weterynaryjnych i Ogólnokształcących Nr 7 Łomża, ul. St. Konwy11,
- Zespół Szkół Mechanicznych i Ogólnokształcących Nr 5 Łomża ul. Przykoszarowa 11,
- Akademicki Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Łomża, ul. Wiejska 16,
- Wyższa Szkoła Agrobiznesu Łomża, ul. Studencka 19,
- Wyższa Szkoła Informatyki i Przedsiębiorczości Łomża, ul. Akademicka 14.

Podobnie jak w roku 2014 nie ma placówek, które by posiadały substancje i preparaty chemiczne przeterminowane.

Wnioski:

1. Warunki zdrowotne w placówkach oświatowo-wychowawczych na terenie powiatu grodzkiego ulegają systematycznej poprawie.
2. Osoby odpowiedzialne za kształtowanie środowiska szkolnego powinny stworzyć warunki do prawidłowego rozwoju psychofizycznego ucznia. Stwierdza się, że przy ustalaniu tygodniowych rozkładów zajęć uwzględniane są zasady higieny pracy umysłowej ucznia, a przy usadzeniu dzieci w ławkach szkolnych do zasad ergonomii.

Zapobiegawczy nadzór sanitarny

Zadaniem zapobiegawczego nadzoru sanitarnego jest podejmowanie działań mających na celu zapobieganie negatywnym skutkom wpływu czynników i zjawisk fizycznych, chemicznych i biologicznych na zdrowie ludzi na etapie planowania przestrzennego, projektowania i realizacji inwestycji oraz dopuszczania do użytkowania obiektów budowlanych.

Zapobiegawczy nadzór sanitarny sprawuje nadzór pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych nad warunkami higieny: środowiska, pracy, procesów nauczania i wychowania, wypoczynku i rekreacji, warunkami zdrowotnymi żywności, żywienia i przedmiotów użytku, warunkami higieniczno-sanitarnymi, jakie powinny spełniać pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne i inne obiekty budowlane - przy wydawaniu opinii, postanowień i decyzji na wniosek organu administracji lub zainteresowanego podmiotu na poszczególnych etapach realizacji inwestycji, w szczególności objętych nadzorem bieżącym przez Państwową Inspekcję Sanitarną.

Realizacja przedsięwzięć mogących (zawsze lub potencjalnie) znacząco oddziaływać na środowisko może powodować uciążliwości i oddziaływanie ich w sposób ujemny na poszczególne elementy środowiska, w tym na zdrowie człowieka.

W związku z powyższym organ sanitarny przy opiniowaniu powyższych przedsięwzięć zwraca uwagę na:

- jakość powietrza,
- klimat akustyczny,
- gospodarkę wodno-ściekową,
- gospodarkę odpadami

oraz na zdrowie ludzi.

W 2015r. na terenie powiatu grodzkiego w ramach nadzoru zapobiegawczego:

- 1/ przeprowadzono 38 kontroli;
- 2/ wydano 15 opinii o zgodności wykonania obiektu z projektem budowlanym;
- 3/ wydano 8 opinii na placówki oświatowe, w tym:
  - żłobek „PACYNKA” w Łomży, ul. Studencka 11
  - Gimnazjum w Łomży ul. ul. Studencka 19,
  - Szkołę Podstawową Specjalną w Łomży, ul. Sybiraków 20/6U,
  - Niepubliczną Policealną Szkołę Zawodową „ŻAK” w Łomży przy ul. Marii Skłodowskiej Curie 1 w zakresie rozszerzenia kształcenia o kierunek – pilot wycieczek, agent ubezpieczeniowy, pracownik ochrony fizycznej bez licencji, opiekunka dziecięca domowa, rejestratorka medyczna,

- Policealną Szkołę Centrum Nauki i Biznesu "ŻAK" w Łomży przy ul. Marii Skłodowskiej Curie 1 w zakresie rozszerzenia kształcenia o kierunek - technik turystyki wiejskiej,
  - 2 opinie dla Policealnej Szkoły Opieki Medycznej "ŻAK" w Łomży przy ul. Marii Skłodowskiej Curie 1 w zakresie kształcenia na kierunku opiekun medyczny i technik masażysta,
  - Niepubliczne Pomaturalne Studium Kształcenia Animatorów Kultury i Bibliotekarzy w Łomży przy ul. Marii Skłodowskiej Curie 1 w zakresie kształcenia na kierunkach: bibliotekarz i animator kultury;
- 4/ wydano 7 opinii w sprawie obowiązku sporządzenia raportu o oddziaływaniu przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz jego zakresu;
- 5/ uzgodniono 2 przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko na etapie uwarunkowań środowiskowych;
- 6/ wydano 2 opinie dot. dokumentacji projektowej obiektów innych niż mogących pogorszyć stan środowiska;
- 7/ wydano 25 decyzji o spełnieniu warunków sanitarno-higienicznych w zakładach leczniczych, w tym:
- 19 podmiotów leczniczych,
  - 6 praktyk zawodowych.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Łomży zajął stanowisko w 147 sprawach między innymi dotyczących: wymagań sanitarno-higienicznych i warunków technicznych dla obiektów nowobudowanych, modernizowanych i adaptowanych, przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Nadzór zapobiegawczy PSSE w Łomży przy wydawaniu opinii o przydatności do użytkowania adaptowanych, modernizowanych, nowobudowanych obiektów zwracał szczególną uwagę na:

- wysokość, powierzchnie i oświetlenie,
- właściwe wykończenie ścian i posadzek,
- na układ funkcjonalny pomieszczeń,
- pomieszczenia sanitarno-higieniczne i socjalne oraz wyposażenie ich w odpowiednią armaturę sanitarną,
- urządzenia technologiczne,
- wynik badania wody.

W porównaniu z latami poprzednimi w dalszym ciągu obserwuje się poprawę warunków sanitarno - higienicznych na różnych etapach procesu inwestycyjnego. Dotyczy to zwłaszcza dużych obiektów użyteczności publicznej, komunalnych, usługowych, zakładów pracy, ochrony

zdrowia, oświaty, które były kontrolowane pod względem zastosowania rozwiązań zapewniających bezpieczeństwo zdrowotne przyszłych użytkowników.

Wyposażone są w nowoczesne urządzenia produkcyjne i linie technologiczne, wykonane z wyrobów wysokiej klasy, co powoduje zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do środowiska.

Promocja zdrowia

Nieustający rozwój cywilizacyjny oraz postępujące uprzemysłowienie i urbanizacja niosą za sobą negatywne skutki zdrowotne dla uczestniczących w nich społeczeństw. Gwałtowny wzrost liczby czynników powodujących bezpośrednio i pośrednio zagrożenie dla zdrowia i życia ludzkiego wymusza podejmowanie działań, które mają na celu:

- upowszechnianie informacji w zakresie zapobiegania i eliminowania,
- negatywnego wpływu czynników i zjawisk fizycznych, chemicznych i biologicznych na zdrowie ludzi,
- kształtowanie właściwych postaw i zachowań zdrowotnych,
- motywowanie do podejmowania wysiłku na rzecz ochrony własnego zdrowia.

Służą temu realizowane programy prozdrowotne (w placówkach oświatowych, zakładach opieki zdrowotnej i środowisku pracy), akcje i kampanie informacyjno-edukacyjne skierowane do celowanych grup odbiorców (np. dzieci, młodzieży, kobiet ciężarnych) i/lub ogółu społeczeństwa, szkolenia tematyczne dla różnych grup społeczno-zawodowych, a także imprezy plenerowe, ekspozycje form wizualnych i informacje upowszechniane za pośrednictwem mediów lokalnych. Wszelkie inicjatywy w zakresie promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej podejmowane przez Państwową Inspekcję Sanitarną wynikają ze zdiagnozowanych problemów zdrowotnych w skali globalnej, krajowej lub lokalnej. Kierunki działań profilaktycznych wytycza, zatem Światowa Organizacja Zdrowia, Ministerstwo Zdrowia, Główny Inspektorat Sanitarny oraz sytuacja epidemiologiczna w województwie i powiecie łomżyńskim.

W 2015 roku realizowane były następujące programy prozdrowotne:

1. Profilaktyczny Program Przeciwdziałania Uzależnieniom Od Alkoholu, Tytoniu i Innych Środków Psychoaktywnych („Ars, czyli jak dbać o miłość?”),
2. Program „Trzymaj Formę”,
3. Program Ograniczenia Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu,
4. Program „Czyste Powietrze Wokół Nas”,
5. Program „Nie Pal Przy Mnie, Proszę”,
6. Program „Znajdź Właściwe Rozwiązanie”,
7. Krajowy Program Zwalczenia Aids i Zapobiegania Zakażeniom HIV.

Zestawienie programów edukacyjnych realizowanych w powiecie grodzkim z liczbą odbiorców
w latach 2014 i 2015

LP.	Nazwa programu	Ilość odbiorców w roku 2013	Ilość odbiorców w roku 2014	Ilość odbiorców w roku 2015
1.	Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych- szwajcarsko- KIK/68	Program realizowany od 2013r.	-	-
2	Program "Trzymaj Formę,,"	1229 uczniów i 622 rodziców	1082 uczniów i 691 rodziców	806 uczniów i 499 rodziców
3.	Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu	8713 odbiorców, w tym uczniowie w placówkach szkolnych stanowili 5.356 osób	-	1160 odbiorców powiatu grodzkiego
4.	Program przedszkolnej edukacji antynikotynowej pt. „Czyste powietrze wokół nas”	807 dzieci 5-6 letnich i 567 rodziców	1148 dzieci 5-6 letnich i 606 rodziców	718 dzieci z przedszkoli i szkół podstawowych
5.	Program edukacji antytytoniowej pt. „Nie pal przy mnie, proszę”	1100 uczniów klas I-III oraz 731 rodziców w 7 szkołach podstawowych.	1309 uczniów klas I-III oraz 104 rodziców w 6 szkołach podstawowych	1155 dzieci z 5 szkół podstawowych oraz 650 rodziców
6.	Program edukacyjny pn. „Znajdź właściwe rozwiązanie”	2011 uczniów i 597 rodziców w 6 szkołach podstawowych i 6 gimnazjach	2306 uczniów i 616 rodziców w 5 szkołach podstawowych i 4 gimnazjach	1878 uczniów i 510 rodziców w 5 szkołach podstawowych i 7 gimnazjach
7.	Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS	3.328 uczniów w 14 szkołach i 2.498 pacjentów w 12 zakładach opieki zdrowotnej	2358 uczniów w 12 szkołach i 639 pacjentów w 7 zakładach opieki zdrowotnej	2484 uczniów w 15 szkołach i 2096 osób w 8 zakładach opieki zdrowotnej

Profilaktyczny Program Przeciwdziałania Uzależnieniom Od Alkoholu, Tytoniu i Innych Środków Psychoaktywnych („Ars, czyli jak dbać o miłość?”)

W roku 2015 Powiatowa Stacja Sanitarno- Epidemiologiczna w Łomży przeprowadziła szeroko wachlarzowy program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom (alkohol, tytoń i inne środki psychoaktywne). Głównym celem projektu jest ograniczenie używania substancji psychoaktywnych ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w wieku prokreacyjnym, tj. między 15 a 49 rokiem życia.

Zadania w zakresie Projektu KIK/68 dotyczące profilaktyki środków psychoaktywnych prowadzone były w oparciu o działania edukacyjne podejmowane wśród młodzieży, studentów i ogółu społeczeństwa podczas imprez prozdrowotnych i akcji profilaktycznych.

W roku sprawozdawczym 2015 pracownicy pionu Promocji Zdrowia zorganizowali następujące akcje w ramach projektu:

- „Dzień Zdrowia” w Urzędzie Celnym, Ogólnopolski Głos Profilaktyki, spotkanie edukacyjne z młodzieżą Publicznego Gimnazjum Nr 9,
- akcja profilaktyczna „Plaża 2015”,

Akcja profilaktyczno – edukacyjna

PLAŻA 2015

17 lipca 2015

PLAŻA MIEJSKA OBOK MOSTU HUBALA
w ŁOMŻY

godz. od 10.00 do 15.00

W programie m. in.:

- pokazy sprzętu Policji, Straży Pożarnej, Straży Rybackiej
- gry i konkursy związane z bezpieczeństwem podczas wakacji
- dmuchana bramka i dart
- możliwość zdjęcia odcisku palca
- pokaz tresury psów służbowych
- pokaz taktyk i technik interwencji
- pokaz udzielania pierwszej pomocy
- stoisko nadleśnictwa i sanepid – u LPK Doliny Narwi oraz Wydziału Kultury, Promocji i Sportu Urzędu Miasta

Organizatorzy:

- narady organizacyjne w ramach kampanii społecznej „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu!” przeprowadzone w łomżyńskich szkołach ponadgimnazjalnych,
- w porozumieniu z Dyrektorem MPK w Łomży w okresie od 17 do 30 listopada w autobusach komunikacji miejskiej (wszystkich linii) wyposażonych w monitory LCD oraz w poczekalni w siedzibie firmy (gdzie usytuowany jest punkt obsługi interesantów oraz odbywa się min. sprzedaż biletów miesięcznych) prezentowany był spot informacyjny przygotowany przez PSSE w Łomży,

- udział w konferencji z okazji X-lecia Instytutu Medycznego PWSliP w Łomży pt. „ZDROWIE W XXI WIEKU”, przekazano materiały edukacyjne promujące kampanię społeczną „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu”. Każdy uczestnik w „pakiecie konferencyjnym” otrzymał w/w materiały- zasięg ok 800 osób.
- Pracownicy Promocji Zdrowia Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej w Łomży przeprowadzili 6 narad w zakresie wzmocnienia kampanii społecznej pt. „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu” wśród odbiorców działań wytypowano, ogół społeczeństwa powiatu/telewizowie TV SKORPION, uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych oraz pacjentów przychodni.

W sumie działanie objęło zasięgiem 27.557 osób (nieodpłatne emisje spotów w szkolnych radiowęzłach oraz regionalnej telewizji do końca roku 2015).

Ogólnopolski Program Edukacyjny „Trzymaj Formę”

Program dotyczący promowania prawidłowego żywienia i aktywności fizycznej wśród młodzieży szkolnej realizowany był w 3 szkołach gimnazjalnych powiatu grodzkiego oraz w 5 szkołach podstawowych. W ramach IX edycji w przedsięwzięciach edukacyjno-informacyjnych uczestniczyło 1612 uczniów szkół gimnazjalnych, 1410 uczniów szkół podstawowych. W zadaniach udział wzięło 499 rodziców.

Program zyskał akceptację dyrektorów szkół i zainteresowanie koordynatorów. Przedsięwzięcia realizowane w ramach programu cieszyły się zainteresowaniem i zaangażowaniem odbiorców i realizatorów. W 4 szkołach opracowano własne projekty edukacyjne, w których młodzież mogła zrealizować własne nowatorskie inicjatywy i pomysły. Metodyka programu dostosowana do wieku odbiorców.

Rys. Plakat – Talerz zdrowia

Dzięki realizacji programu młodzież nabyła umiejętności połączenia aktywności fizycznej ze zdrowym odżywianiem. Potrafi zadbać o dobre samopoczucie i atrakcyjny wygląd. Zwiększyło się również zainteresowanie aktywnym spędzaniem czasu wolnego na świeżym powietrzu. Opinie uczniów, nauczycieli i rodziców o programie były w większości zadowolające. W minionej edycji programu można dostrzec mniejszą ilość pozyskanych partnerów wspierających realizację zadań w szkołach. Do najliczniej występujących trudności należały: brak finansów, brak czasu na realizację programu, ograniczone możliwości lokalowe. Niektóre szkoły współpracujące z samorządami lokalnymi pozyskały wsparcie finansowe na najciekawsze formy. Pod względem merytorycznym pomoce dydaktyczne ocenione zostały przez koordynatorów szkolnych w większości jako bardzo dobre lub dobre. Realizatorzy programu są zgodni, iż w ramach programu uczniowie mają większe możliwości do łatwiejszego przyswojenia sobie treści i zmiany zachowań w zakresie prawidłowego odżywiania i aktywności fizycznej, które są istotnymi czynnikami zdrowego stylu życia.

Program Ograniczenia Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu

Działania podejmowane przez Państwową Inspekcję Sanitarną powiatu grodzkiego realizowane były w oparciu o zapisy Krajowego Programu Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu na lata 2014 – 2018 i miały na celu:

- ograniczenie ekspozycji na dym tytoniowy (w odniesieniu do czynnego i biernego palenia tytoniu) w społeczeństwie polskim,

- zapobieganie zwiększaniu się liczby osób rozpoczynających palenie (edukacja w placówkach oświatowo-wychowawczych),
- zapobieganie wzrostowi narażenia na dym tytoniowy w miejscach użyteczności publicznej (współpraca z podmiotami w środowisku lokalnym przez organizowanie kampanii antytytoniowych),
- zwiększenie wiedzy nt. szkodliwości palenia wyrobów tytoniowych wśród dzieci i młodzieży (dotyczy informowania i ostrzegania o ryzyku zdrowotnym związanym z używaniem tytoniu).

Z inicjatywy Promocji Zdrowia PSSE Łomża wspólnie z Urzędem Celnym w Łomży zorganizowano akcję promującą zdrowy styl życia przez pracowników Urzędu (14 maj 2015r.) zasięgiem objęto 60 uczestników.

Pracownicy Promocji Zdrowia uczestniczyli w konferencji na X-lecie Instytutu Medycznego w Państwowej Wyższej Szkole Informatyki i Przedsiębiorczości w Łomży pt. "Zdrowie w XXI wieku. Przedstawiono prezentację multimedialną pt. Realizacja i zasięg szkolnych programów profilaktyki nikotynowej w placówkach oświatowych w Łomży, koordynowanych przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Łomży, zasięgiem objęto 800 uczestników.

Program przedszkolnej edukacji antytytoniowej „Czyste powietrze wokół nas”

W roku szkolnym 2014/2015 program realizowano w 11 placówkach, mianowicie w 7 przedszkolach i 4 oddziałach przedszkolnych. W minionym roku szkolnym działaniami objęto ogółem 718 dzieci. Program edukacyjny przeznaczony jest dla najstarszej grupy wiekowej przedszkolaków i umożliwia wykształcenie u dzieci świadomej umiejętności radzenia sobie

w sytuacjach, w których inne osoby palą przy nich papierosy. Koordynatorzy przedszkolni/szkolni programu wykazali zwiększenie świadomości rodziców na temat znaczenia ich roli w rozwoju zdrowotnym dzieci, a w szczególności w profilaktyce antytytoniowej. Poprzez aktywny udział w realizacji programu wypracowują trwałe nawyki pożądane w walce z problemem tytoniu (przede wszystkim nie palą przy dzieciach czy osobach niepalących). Tematyka poruszana w programie okazała się bliska dzieciom poprzez dostosowanie metod i form pracy odbiorców oraz ich możliwości poznawczych. Dzieci chętnie realizowały działania, często wykazując obszerną wiedzę na temat szkodliwości palenia i źródeł dymu. Podczas realizacji metod aktywizujących szczególnie „wybijała się” piosenka o „Dinku”, którą dzieci chętnie śpiewały dla rodziców, opiekunów i zaproszonych gości podczas imprez środowiskowych.

Dodatkowym działaniem często realizowanym przez placówki było wykonanie znaków „Nie pal przy mnie proszę” przez dzieci i wręczenie starszym osobom palącym.

Koordynatorzy i realizatorzy wysoko oceniali walory wychowawcze i prozdrowotne programu, zwrócili też uwagę na opracowanie scenariuszy zajęć, które znacznie ułatwiły realizację celów. Jako partnerów często wykazywali rodziców, ochronę zdrowia oraz instytucje państwowe (PSSE w Łomży, Policja). Program „Czyste powietrze wokół nas” przyczynił się bezpośrednio do wzmocnienia współpracy z rodzicami i instytucjami rządowymi i pozarządowymi.

Program okazał się atrakcyjny, ciekawy i łatwy w realizacji czego skutkiem z pewnością jest fakt, iż większość szkół deklaruje swoje uczestnictwo w kolejnych latach.

Program „Nie pal przy mnie, proszę”

Ogólnie programowymi działaniami objęto w sumie 1155 dzieci z 5 szkół podstawowych oraz 650 rodziców. Realizacja zadań spotkała się z ogólnym zainteresowaniem ze strony nauczycieli i akceptacją rodziców. Tematyka poruszana w programie okazała się bliska dzieciom poprzez dostosowanie metod i form pracy odbiorców oraz ich możliwości poznawczych. Dzieci chętnie w nim uczestniczą, gdyż jest on kontynuacją programu realizowanego w przedszkolach (jak podkreślają szkolni koordynatorzy). Niektórzy realizatorzy wykazali się pomysłowością i zaangażowaniem w wykorzystaniu dodatkowych działań wzmacniających prozdrowotne efekty, były to min. konkursy, wystawy prac plastycznych, a także organizacja imprez dla całej społeczności szkolnej. Uczniowie bardzo chętnie i aktywnie uczestniczyli w zajęciach, które były dla nich przystępne. Dzieci przekładały treści programowe na życie w swoim środowisku, co skutkowało zwiększeniem świadomości środowiska wokół adresatów objętych działaniami programowymi.

Większość szkół uczestniczyło już kolejny raz w programie, wykazując, iż jest on skorelowany ze szkolnym programem wychowawczym i profilaktycznym. Koordynatorzy wysoko ocenili walory wychowawcze i prozdrowotne programu, zwrócili też uwagę na opracowanie scenariuszy zajęć, które znacznie ułatwiły realizację celów. Realizatorzy widzą potrzebę wzbogacenia programu o dodatkowe atrakcyjne materiały edukacyjne dla dzieci i rodziców (tj. kolorowe plakaty, filmy, ulotki).

Stosunkowo niska ocena dotycząca wsparcia lokalnego wskazuje na potrzebę wzmocnienia tych działań. Można sądzić, że szkolni koordynatorzy albo napotykają odmowę wsparcia działań własnych lub nie próbują nawiązać takich relacji.

Program „Znajdź właściwe rozwiązanie”

W roku szkolnym 2014/2015 program profilaktyczny "Znajdź Właściwe Rozwiązanie" w powiecie grodzkim swoim zasięgiem objął w sumie 1878 uczniów z 5 szkół podstawowych i 7 gimnazjalnych, oraz ich rodziców w liczbie 510.

Kolejna edycja programu "Znajdź Właściwe Rozwiązanie" wzbudziła zainteresowanie młodzieży i rodziców. Koordynatorzy szkolni opiniowali go jako dobre narzędzie pracy profilaktycznej często jako ważny element programów wychowawczych i profilaktycznych. Zwrócono uwagę na fakt, iż program doskonale uzupełniał się z innymi programami prozdrowotnymi prowadzonymi w szkołach. Placówki, które organizują konkursy i imprezy środowiskowe angażują nie tylko dzieci objęte programem, lecz także całą społeczność szkoły, przez co znacznie zwiększa się zasięg odbiorców i efekt profilaktyczny. Prace plastyczne dzieci i młodzieży często brały udział

w konkursach, a następnie tworzone wystawy. Niektórzy koordynatorzy zmieniali nieznacznie scenariusze zajęć programowych, w celu dostosowania ich do możliwości dzieci.

Krajowy program zapobiegania zakażeniom HIV i zwalczania AIDS

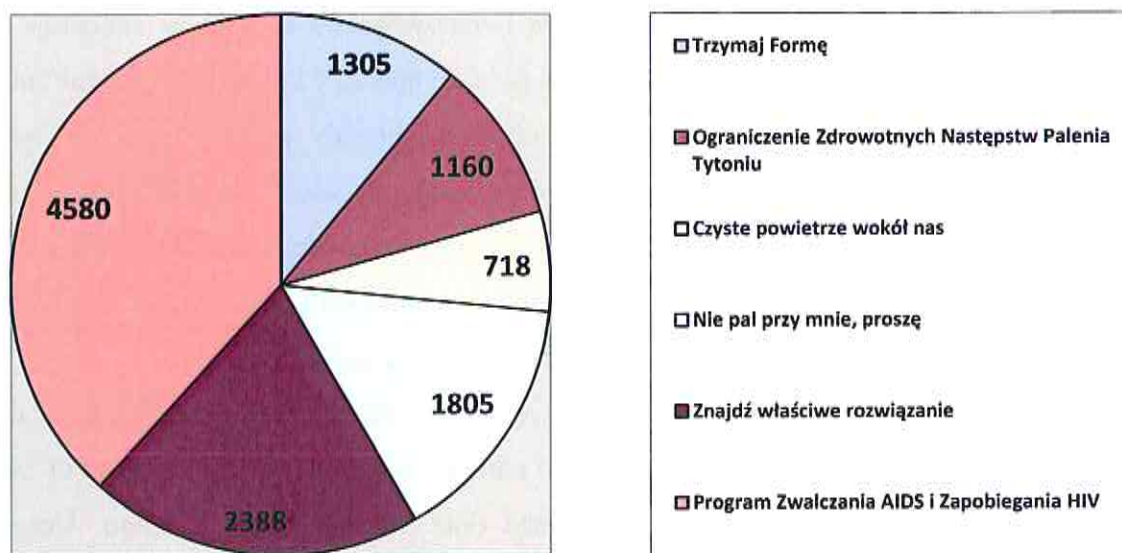
Działania w zakresie zapobiegania zakażeniom HIV i zwalczania AIDS realizowane były w oparciu o harmonogram na poziomie powiatowym. Cele i założenia wynikały z programu krajowego na lata 2012-2016 oraz z Narodowego Programu Zdrowia, a także uwzględniały potrzeby naszego środowiska lokalnego. Zasadnicze działania programowe prowadzone były w placówkach oświatowo-wychowawczych oraz w zakładach opieki zdrowotnej. Wszystkie zainteresowane placówki oświatowo-wychowawcze i współpracujące zakłady opieki zdrowotnej o kontynuacji programu zostały poinformowane i zachęczone poprzez przekazane wytyczne i kierunki działań oświatowo - zdrowotnych i promocji zdrowia na 2015 rok.

Ogółem zasięgiem oddziaływań objęto 4580 osób, w tym:

- 2484 uczniów z 15 szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych,
- 2096 pacjenci korzystający z usług medycznych w 8 przychodniach lekarskich.

Liczba odbiorców poszczególnych programów pozdrowotnych w 2015 roku

Poza programami edukacyjnymi PIS realizowała następujące kampanie i akcje:

1. Światowy Dzień Zdrowia,
2. Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu,
3. Bezpieczne Wakacje,
4. Akcja „Z nami po zdrowie”
5. Światowy Dzień Rzucania Palenia,
6. Światowy Dzień bez Tytoniu,
7. Kampania pn. Światowy Dzień AIDS,
8. Kampania „Coś was łączy? Zrób test na HIV”,
9. Kampania „Jeden test. Dwa życia”
10. Kampania „HIVokryzja. Wyleczmy się”,
11. Kampania pt. „Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach”,
12. Dopalacze - działania profilaktyczne.

Światowy Dzień Zdrowia

. Ministerstwo Zdrowia w Polsce ogłosiło Hasło Światowego Dnia Zdrowia – 7 kwietnia 2015 jako „Bezpieczeństwo żywności „Od pola do talerza”. Jakość spożywanych pokarmów (ich świeżość, skład czy ewentualne zanieczyszczenie) znacząco wpływa na zdrowie ludzkości. Żywność, zawierająca szkodliwe bakterie, wirusy i pasożyty lub niebezpieczne chemiczne substancje, może być przyczyną wielu chorób, począwszy od biegunki aż do nowotworów. Według statystyk, skutki spożycia niebezpiecznych produktów żywnościowych są przyczyną śmierci 2 milionów ludzi rocznie, w tym również wielu dzieci. Produkcja i obrót żywnością odbywają się

coraz bardziej globalnie, tym samym konieczna staje się potrzeba wzmocnienia systemów bezpieczeństwa żywności wewnątrz i pomiędzy krajami. W związku z tym, Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) podczas tegorocznych obchodów Światowego Dnia Zdrowia, akcentuje potrzebę poprawy systemów bezpieczeństwa żywności „od pola do talerza”. Zadania w zakresie interwencji nieprogramowej Światowego Dnia Zdrowia zrealizowane zostały w 39 placówkach oświatowo wychowawczych i 18 zakładach opieki zdrowotnej. Ogółem działaniami edukacyjno-informacyjnymi w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia w ramach Światowego Dnia Zdrowia objęto 9799 osób, w tym w szkołach odbiorcy stanowili 7591 osób i 2208 pacjentów korzystających z usług medycznych w zakładach opieki zdrowotnej.

W dniu 20 marca ubiegłego roku w Hali Sportowej przy Publicznym Gimnazjum Nr 8 w Łomży zorganizowana została impreza prozdrowotna pod nazwą „WIOSNA NA SPORTOWO-2015” pod honorowym patronatem Prezydenta Miasta Łomża oraz Starosty Łomżyńskiego. Uczestniczyli w niej uczniowie Szkół Gimnazjalnych oraz personel pedagogiczny szkół. Szacunkowa liczba uczestników około 800 osób. W trakcie imprezy przeprowadzono prelekcje, pogadanki merytoryczne związane z przewodnim tematem Światowego Dnia Zdrowia i Hasła Roku 2015. Imprezie towarzyszyły ekspozycje oraz rozdawnictwo materiałów oświatowo zdrowotnych.

W programie wielkim zainteresowaniem wśród młodzieży szkolnej cieszyły się:

- Pomiar tlenku węgla w wydychanym powietrzu,
- Poradnictwo dotyczące bezpieczeństwa żywności „od pola do talerza”,
- Turniej piłki siatkowej drużyn mieszanych,
- Stoisko z materiałami edukacyjnymi,
- Pokazy wizażystów, tańca, boksu, karate,
- Porady w zakresie zdrowego stylu życia,
- Pokazy udzielenia pierwszej pomocy przedlekarskiej

Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu

Ogólnopolska kampania społeczna pt. „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu !” realizowana jest w ramach Projekt KIK/68 Profilaktycznego programu w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych. Celem kampanii „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu!” jest zwiększenie wiedzy na temat skutków zdrowotnych używania substancji psychoaktywnych, a także ograniczenie ich stosowania. Główną grupą docelową kampanii są kobiety w wieku prokreacyjnym, ciężarne oraz ich rodziny i bliscy. Dokonano ekspozycji bannera projektu (szacowny zasięg oddziaływań 560 osób). Do dyspozycji uczestników było badanie z urządzeniem Smokylizer w działaniach uczestniczyło 220 osób w różnym przedziale wiekowym.

Bezpieczne wakacje

Działania edukacyjne dla dzieci i młodzieży zrealizowane zostały przez pracowników Promocji Zdrowia, Sekcji HŻŻiPU i HDM przy dobrej współpracy Komendy Miejskiej Policji w Łomży. Zasadnicze przedsięwzięcia dotyczyły edukacji w zakresie bezpiecznego wypoczynku dzieci i młodzieży dla grupy 95 osób podczas kolonii letnich zorganizowanych w Tatr Lalki i Aktora w Łomży oraz w Centrum Katolickim w Łomży. Do prowadzonych zajęć edukacyjnych należały: konkursy, prelekcje, zgadywanki, wiersze i piosenki o zdrowiu oraz sesje plakatowe z rozdawnictwem materiałów edukacyjnych. Tematyka dotyczyła racjonalnego żywienia, higieny osobistej, chorób od kleszczowych, odporności na antybiotyki, profilaktyki próchnicy zębów, meningokoków, nikotynizmu i problemu dopalaczy, zdrowego stylu życia, zasady bezpiecznego spożycia surowych warzyw i owoców, 5 kroków do bezpiecznej żywności, wśród obcych, na ulicy

i jezdni, w lesie, nad wodą etc. Współpraca z organizatorami wypoczynku letniego układała się bardzo dobrze.

Jednym z najciekawszych działań własnych w czasie wypoczynku letniego był udział pracowników Promocji Zdrowia w akcji profilaktyczno- edukacyjnej w dniu 17 lipca ub. roku przeprowadzonej na plaży miejskiej w Łomży. Kontynuacja współpracy z Policją i udział w "Akcji Plaża", gdzie wśród plażowiczów promowano banner projektu, wręczano broszury "Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu"- 50 szt. oraz wykonywano pomiary zawartości tlenu węgla w wydychanym powietrzu.

Przeprowadzono pogadanki profilaktyczne dla starszej młodzieży podczas wypoczynku letniego, przekazano broszury "Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu"- w sumie 200 szt. oraz zachęcano do wglądu na stronę internetową www.zdrowiewciazy.pl.

Zdrowie bywa ulotne niczym balonik.
Dbając o siebie zmniejszasz ryzyko, że je stracisz.

Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu!

Znajdź czas na codzienną aktywność fizyczną
Zadbaj o zdrową dietę
Unikaj tytoniu, narkotyków, alkoholu i innych środków psychoaktywnych

Prowadź zdrowy styl życia i bądź niezależny.

Więcej informacji znajdziesz na stronie www.zdrowiewciazy.pl

Instytucja Realizująca

Partnerzy Projektu:

Instytut i Centrum Praktycznej Edukacji i Szkolenia

Program współfinansowany przez Szwajcarię w ramach szwajcarskiego programu współpracy z nowymi krajami członkowskimi Unii Europejskiej

Zajęcia edukacyjne okazały się dla nas ciekawe z uwagi na miejsce akcji oraz na różnorodność wieku odbiorców. Prowadziliśmy małe formy konkursowe dla dzieci (zgaduj-zgadule, testy wiedzy z zakresu higieny osobistej i szkodliwości biernego palenia). Dla młodzieży i dorosłych odbyło się poradnictwo z rozmowami nt. zdrowego stylu życia (racjonalne odżywianie i aktywność fizyczna), profilaktyki HIV/AIDS, dopalaczy, zapobiegania zakażeniom: bąblowicy, meningokoków oraz zasady bezpieczeństwa podczas upałów, podczas zabaw w lesie nad wodą w wodzie i na ulicy. Dużym zainteresowaniem cieszyły się pokazy i pomiary zawartości tlenu węgla w wydychanym powietrzu u palaczy. Ponadto wiele atrakcji przygotowały współorganizatorzy akcji: pokazy pierwszej pomocy osób tonących w rzece, tresura psów służbowych, pokazy sprzętu Policji, Straży Pożarnej, WOPR-u, gry i konkursy sportowe zabawy związane z bezpieczeństwem w lesie etc.

W czasie akcji PLAŻA 2015 uczestniczyły lokalne media TV – Studio Skorpion w Łomży, Radio Nadzieja oraz wiele przedstawicieli miejscowych portali internetowych. Liczba uczestników opisanej imprezy szacowano na około 200 osób.

„Z nami po zdrowie”

Pracownicy Promocji Zdrowia wspólnie z przedstawicielem Szpitala Wojewódzkiego w Łomży zorganizowali punkt informacyjno– profilaktyczny na parterze w holu placówki. Celem akcji pn. „Z nami po zdrowie” była promocja właściwych zachowań zdrowotnych w zakresie profilaktyki wybranych problemów zdrowotnych, tj.: niktynizm, HIV/AIDS, środki zastępcze, antybiotykooporność oraz zasad zdrowego stylu życia.

W trakcie działania wykorzystano materiały profilaktyczne z programów i akcji profilaktycznych realizowanych przez Powiatową Stację Sanitarno – Epidemiologiczną w Łomży – Krajowy Program Zwalczania Aids i zapobiegania zakażeniom HIV, Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu, Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych, program „Trzymaj formę”- „Teraz Polska Trzyma Formę” , akcje/kampanie i inne: profilaktyka „Dopalaczy”, „Światowy Dzień Rzucania Palenia”, „Europejski Tydzień Wiedzy o Antybiotykach”, „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu!”, „Europejski Kodeks Walki z Rakiem”.

W trakcie realizacji zadania udzielono poradnictwa w w/w zakresie, wykonano ok. 60 pomiarów tlenu węgla w wydychanym powietrzu (SMOKYLIZER), przeprowadzono rozdawnictwo ulotek profilaktycznych oraz ekspozycje plakatów na oddziałach i w przychodniach szpitalnych. Pacjenci, interesanci oraz personel szpitala, klienci bufetu szpitalnego w sumie działanie objęło zasięgiem 650 osób.

Informację o działaniu nagłośniono w Radio: Nadzieja, RMF MAXXX i Białystok. Przebieg akcji monitorowany był przez : Radio Nadzieja oraz portal www.xlomza.pl.

Obchody Światowego Dnia Rzucania Palenia

Działania w tym zakresie skierowane były ogółu społeczeństwa powiatu grodzkiego (palący, bierni palacze, niepalący). Realizacja zadań trwała przez listopad oraz grudzień ubiegłego roku.

W okresie od 17 do 30 listopada 2015r. we wszystkich autobusach (posiadających w swoim wyposażeniu monitory ekranowe LCD) wszystkich linii Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacji w Łomży oraz na monitorze LCD w siedzibie firmy na korytarzu przy kasie biletowej emitowany był spot TV sporządzony przez pracownika PZ PSSE w Łomży. Z Dyrektorem MPK w Łomży ustalono, iż minimalny zasięg działania wynosi 8.000 osób.

W dniu 15 grudnia 2015r. w Wojewódzkim Szpitalu w Łomży zorganizowano antytytoniowy punkt informacyjno- konsultacyjny podczas akcji profilaktycznej pt. „Z Nami po zdrowie”. Jednym z kluczowych zadań jakie postawiono do realizacji to podjęcie starań dotarcia do jak największej liczby osób palących tj. pacjentów, osób odwiedzających i personelu Szpitala Wojewódzkiego w Łomży. Miejszem działania był hol placówki przy głównym wejściu, gdzie pracownicy Promocji Zdrowia Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej prowadzili aktywną profilaktykę między innymi- palenia tytoniu. W ofercie w/w punktu było przeprowadzanie pomiarów tlenku węgla w wydychanym powietrzu (za pomocą urządzenia SMOKYLIZER finansowanego ze Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy przebadano 70 osób), przeprowadzanie testu na uzależnienie od nikotyny, a także rozdawnictwo ulotek. Działania akcyjne miały charakter jednodniowy wzięło w nich udział 350 osób. Akcja została nagłośniona przez media tj. Radio „RMF MAXX”, Radio Białystok, Radio Nadzieja, portal www.xlomza.pl.

Obchody Światowego Dnia bez Tytoniu

Obchody Światowego Dnia bez Tytoniu obejmowały działania w kwietniu maju i czerwcu 2015 roku, skierowane były do mieszkańców miasta Łomża; Mieszkańcy osiedla Spółdzielni „Perspektywa” w Łomży; uczniowie i nauczyciele Szkół Gimnazjalnych w Łomży- podczas obchodów Ogólnopolskiego Głosu Profilaktyki; pracownicy Urzędu Celnego w Łomży; uczniowie Publicznego Gimnazjum nr 8 i nr 9 w Łomży; telewidzowie TV Skorpion.

W realizacji przedsięwzięcia udział wzięli:

- Pracownicy Promocji Zdrowia– Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej w Łomży,
- Funkcjonariusze Komendy Miejskiej Policji w Łomży,
- Pracownicy Straży Miejskiej Łomży;
- Dyrektor i nauczyciele Publicznego Gimnazjum nr 8 i nr 9 w Łomży,

W ramach akcji zorganizowano i przeprowadzono wiele atrakcyjnych form aktywizujących społeczności lokalne do udziału. Spośród 5 najciekawszych działań można wymienić:

1. Zorganizowanie w siedzibie Urzędu Celnego w Łomży dla pracowników firmy „Dzień zdrowia”, pozyskano także partnerów akcji. W dniu 14.05.2015r. Pracownicy Promocji Zdrowia przygotowali między innymi stoisko informacyjne poradnictwa antynikotynowego, gdzie rozdawano ulotki, udzielano poradnictwa i badano poziom tlenku węgla w

wydychanym powietrzu (wykorzystano Smokylizer z programu KIK/68). Liczba odbiorców ok 60 osób .

2. Współorganizacja i udział w happeningu z okazji obchodów „Ogólnopolskiego Głosu Profilaktyki” oraz „Dnia Dziecka”, który odbył się na terenie Kompleksu Sportowo-Rekreacyjnego przy ul. Ks. Anny 18 w Łomży dnia 01.06.2015r.
3. W działaniu wykorzystano ulotki i plakaty otrzymane z Wojewódzkiej Stacji- Sanitarno-Epidemiologicznej w Łomży akcji ŚD bez Tytoniu 2015r. W trakcie imprezy pracownicy PSSE w Łomży udzielali poradnictwa antytytoniowego osobom palącym (przy pomiarach Smokylizerem) oraz młodzieży (przy rozdawnictwie ulotek).

Ponadto pracownicy Promocji Zdrowia PSSE w Łomży uczestniczyli w obradach jury oraz wręczaniu nagród w konkursie na najlepszy transparent profilaktyczny dla szkół gimnazjalnych miasta Łomży. Dla regionalnej telewizji „Scorpion” rzecznik prasowy PSSE w Łomży udzielił wywiadu medialnego nt. imprezy oraz zakresu uczestnictwa Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Łomży oraz celów akcji ŚD bez Tytoniu w 2015r. (liczbę odbiorców szacuje się na 15.000 osób). W trakcie spotkania prezentowano także sprzęt służbowy Komendy Miejskiej Policji w Łomży, umiejętności policyjnego psa, sposobów udzielania I pomocy, utwory muzyki młodzieżowej nawiązującej treścią do profilaktyki. Punktem kulminacyjnym happeningu był społeczny „Zryw Wolnych Serc” punktualnie o godzinie 14.00. Akcja cieszyła się dużym zainteresowaniem odbiorców i lokalnych mediów.

W dniu 02.06.2015r. w Publicznym Gimnazjum Nr 9 w Łomży pracownik Promocji Zdrowia przeprowadził pogadankę profilaktyczną ze wsparciem prezentacji multimedialnej w sumie dla 76 osób.- tematyka uzależnień: nikotyna, dopalacze, alkohol. Pracownik Komendy Miejskiej Policji w Łomży przedstawił odbiorcom temat bezpiecznych wakacji oraz odpowiedzialności karnej za najczęściej popełniane w tym okresie czyny niedozwolone. Uczestnicy spotkania (uczniowie i kadra pedagogiczna w/w gimnazjum) mogli dokonać pomiaru tlenu węgla w wydychanym powietrzu (urządzenie Smokylizer z Programu KIK/ 68) oraz sprawdzić jak „wygląda świat po użyciu alkoholu w dzień i w nocy” za pomocą Alkogogli (wypożyczonych przez KMP w Łomży z Grupy Ratowniczej SPR Nadzieja w Łomży).

Kampania pn. Światowy Dzień AIDS

Celem kampanii było uświadomienie ogólnej populacji społeczeństwa powiatu grodzkiego zagrożeń, jakie niesie ze sobą wirus HIV i w jaki sposób można zapobiegać zakażeniu, a także przekazanie osobom chorym, że nie muszą być skazane na odosobnienie, ponieważ przy zachowaniu odpowiednich zasad ostrożności nie stanowią dla innych zagrożenia oraz solidaryzowanie się z osobami zakażonymi i chorymi na AIDS. Działania inicjowane przez PIS,

prowadzone były w 9 placówkach oświatowo- wychowawczych i 10 zakładach opieki zdrowotnej powiatu grodzkiego. Zasadnicze działania zawierały dość szeroki wachlarz form i metod realizacji celów i założeń Światowego Dnia AIDS.

Podczas kampanii przeprowadzono:

- 75 wykładów, prelekcji i pogadanek dla 2538 odbiorców, była to młodzież szkolna, rodzice, pacjenci, pielęgniarki szkolne, personel medyczny ZPOZ;
- 33 formy wizualne dla audytorium 3120 osób społeczności szkolnych i zakładów opieki zdrowotnej;
- 3 punkty konsultacyjne, z których korzystało 343 osoby (uczniowie, pacjenci);
- w 58 placówkach odbyło się rozdawnictwo materiałów edukacyjnych dla 916 odbiorców;
- 1 impreza w placówce szkolnej, w której uczestniczyło 170 osób;
- internet – w 2 placówkach szkolnych i służby zdrowia dla 348 odbiorców;
- 103 rozmowy indywidualne z młodzieżą szkolną i pacjentami;
- badania profilaktyczne z pomiarami ciśnienia tętniczego dla 158 pacjentów i uczniów;
- w 5 placówkach radiowęzeł dla 900 odbiorców;
- 1 osoba uczestniczyła w szkoleniu zewnętrznym;
- 1 naradę, w której uczestniczyło 8 osób (nauczyciele);

Kampania „Coś was łączy? Zrób test na HIV”

Celem kampanii było umożliwienie bezpłatnego i anonimowego wykonania testu diagnostycznego w kierunku HIV jak największej liczbie osób. Zasadnicze działania inicjowane przez PIS prowadzone były przez placówki oświatowo - wychowawcze i zakłady opieki zdrowotnej powiatu Łomżyńskiego.

Do najważniejszych z nich należały:

- Zamieszczenie informacji związanej z w/w kampanią na stronie internetowej BIP Łomża;
- 1 narada, w których uczestniczyło 8 osób;

- 55 wykładów dla 1189 odbiorców, których stanowili młodzież szkolna, rodzice, pacjenci, pielęgniarki szkolne, personel medyczny ZPOZ;
- 11 form wizualnych dla audytorium 1726 osób społeczności szkolnych i zakładów opieki zdrowotnej;
- 1 punkt konsultacyjny, z którego korzystało 2 osoby (uczniowie);
- w 21 placówkach odbyło się rozdawnictwo materiałów edukacyjnych dla 308 odbiorców;
- 152 rozmowy indywidualne z młodzieżą szkolną i pacjentami;
- Badania profilaktyczne z pomiarami ciśnienia tętniczego dla 127 pacjentów i uczniów;

Ogółem zasięgiem oddziaływań objęto 1847 osób, w tym 1216 młodzieży szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych oraz 631 osób -pacjenci korzystający z usług medycznych .

Kampania „Jeden test. Dwa życia”

Celem kampanii było umożliwienie jak największej liczbie osób wykonania testu diagnostycznego w kierunku HIV. Grupę docelową stanowili kobiety ciężarne i planujące macierzyństwo, lekarze ginekolodzy i położne oraz uczniowie szkół ponadgimnazjalnych powiatu łomżyńskiego. W ramach realizacji działań związanych z kampanią społeczną o charakterze informacyjno- edukacyjnym „Jeden test. Dwa życia” koordynator powiatowy opracował wystąpienie, w którym zaproszono do podjęcia działań w środowisku lokalnym personel medyczny Szpitala Wojewódzkiego w Łomży, Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Łomży oraz 18 zakładów publicznych i niepublicznych opieki zdrowotnej na terenie miasta Łomża.

Zorganizowane zostały 4 narady z przedstawicielami zakładów opieki zdrowotnej, w których uczestniczyło 15 osób.

Do istotnych zadań zrealizowanych w zakładach opieki zdrowotnej należały:

- 2 narady dla 8 osób personelu medycznego w placówkach uczestniczących w kampanii;
- 52 wykłady, prelekcje, pogadanki dla 1161 odbiorców (uczennice w szkołach ponadgimnazjalnych i pacjentki z rodzinami);
- 1 punkt konsultacyjny dla 2 zainteresowanych odbiorców;
- 203 rozmowy indywidualne z instruktązem dla ciężarnych pacjentek i/lub planującymi macierzyństwo oraz członków rodzin;
- 6 form wizualnych dla 1015 odbiorców;
- w 27 zakładach opieki medycznej rozdawnictwo materiałów dla 341 zainteresowanych;

- 42 osoby uczestniczyło w badaniach profilaktycznych;

Liczba adresatów to uczniowie szkół ponadgimnazjalnych 995 osób oraz pacjenci korzystający z usług medycznych 269 osób.

Kampania medialna „HIVokryzja. Wyleczmy się”

Celem kampanii było eliminowanie uprzedzeń związanych z potencjonalnymi grupami objętymi problematyką HIV i AIDS. Grupę docelową stanowili uczniowie szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, a także pacjenci korzystający z usług w zakładach opieki zdrowotnej powiatu łomżyńskiego. W ramach realizacji działań związanych z kampanią społeczną o charakterze informacyjno-edukacyjnym „HIVokryzja Wyleczmy się” na terenie naszego powiatu zostały przeprowadzone następujące działania:

- 2 narady dla 8 osób personelu pedagogicznego w szkołach i kadry medycznej w placówkach uczestniczących w kampanii;
- 62 pogadanki prelekcje i wykłady, w których uczestniczyło 1636 osób (pacjenci i uczniowie);
- 2 punktów konsultacyjnych dla 121 zainteresowanych odbiorców;
- 104 rozmowy indywidualne z instruktążem dla uczniów i pacjentów;
- 7 form wizualnych dla 910 odbiorców;
- w 28 placówkach szkolnych i służby zdrowia rozdawnictwo materiałów dla 295 zainteresowanych;
- 203 osoby uczestniczyły w badaniach profilaktycznych;

Liczba adresatów to uczniowie w placówkach szkolnych 1387 osób oraz pacjenci korzystający z usług medycznych 269 osób.

Kampania pt. „Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach”

Celem kampanii jest promowanie wiedzy na temat odpowiedzialnego stosowania antybiotyków oraz zwiększenie świadomości, jakim zagrożeniem dla zdrowia publicznego jest antybiotykooporność, jako jeden z głównych problemów zdrowia publicznego XXI wieku. Grupę docelową stanowił personel medyczny w zakładach opieki zdrowotnej (apteki, gabinety lekarza rodzinnego), pacjenci i ich rodziny korzystające z usług medycznych oraz dzieci, młodzież i ich opiekunowie w czasie wypoczynku letniego. W ramach realizacji działań związanych z upowszechnianiem wiedzy o antybiotykach pracownicy Promocji Zdrowia propagowali rozsądne stosowanie antybiotyków, zachęcali do włączenia się w realizację działań współpracujące z PZ zakłady opieki zdrowotnej na terenie miasta.

Zasadnicze działania to:

- 11 instruktarzy dla 18 osób,
- 5 narad dla personelu medycznego, w których uczestniczyło 15 osób;
- kolportaż materiałów edukacyjnych w liczbie około 210 egz. do 6 zakładów opieki zdrowotnej;
- 10 sesji plakatowych dla 1074 odbiorców,

Podczas kampanii przekazano następujące materiały informacyjno-edukacyjne:

- plakaty: EDWA, Przeziębienie, grypa, zdrowiej bez antybiotyków, Aby nie było za późno,
- ulotki – Antybiotyki- zachowaj ostrożność,

**PRZEZIĘBIENIE?
GRYPA?
ZDROWIEJ
BEZ ANTYBIOTYKÓW!**

16 listopada

**Europejski
Dzień Wiedzy o
Antybiotykach**

Ministerstwo Zdrowia

Ulotka sfinansowana ze środków będących w dyspozycji Ministerstwa Zdrowia w ramach programu zdrowotnego pn. „Narodowy Program Ochrony Antybiotyków na lata 2011-2015”

**Narodowy
Program
Ochrony
Antybiotyków**

www.antybiotyki.edu.pl

ANTYBIOTYKI – zachowaj ostrożność!

O czym musisz pamiętać, zanim przepiszesz antybiotyk:

- Czy przed włączeniem antybiotykoterapii pobrano odpowiedni materiał na posiew?
- Czy wynik posiewu i antybiogram wskazują na potrzebę podjęcia antybiotykoterapii lub zmiany podawanego antybiotyku?
- Jaki jest właściwy antybiotyk?
- Jaki jest właściwy czas i dawka podawania antybiotyku w leczeniu tego typu zakażenia u konkretnego pacjenta?
- Czy antybiotyk zastosowany w terapii empirycznej wybrałeś/aś zgodnie z danymi na temat lekooporności w twoim szpitalu?
- Czy w razie niepowodzenia leczenia skontaktowałeś/aś się ze specjalistą ds. antybiotykoterapii?

Niewłaściwe stosowanie antybiotyków prowadzi do lekooporności!

Z

ZSZYWKĄ

**Europejski
Dzień Wiedzy o
Antybiotykach**

- ulotki – Przyjmuj antybiotyki odpowiedzialnie – żeby nie było za późno.
- ulotka- Antybiotyki mogą przestać działać- kolorowanka dla dzieci.

Działania profilaktyczne „Dopalacze”

Celem kampanii było zwiększenie wiedzy na temat zagrożeń jakie powodują dopalacze (środki zastępcze, narkotyki nowoprojektowane). Grupę docelową stanowili uczniowie szkół ponadpodstawowych, wychowankowie burs i internatów (zgodnie z wpływającymi wnioskami strony o przeprowadzenie działania). Działaniami objęto także rodziców uczniów szkół ponadpodstawowych, personel pedagogiczny w placówkach oświatowo- wychowawczych oraz młodzież podczas wycieczki letniej i zimowej (opcjonalnie) wraz z opiekunami. W ramach realizacji działań związanych z upowszechnianiem wiedzy o dopalaczach pracownicy Promocji Zdrowia omawiali szkodliwość dopalaczy, zachęcając do obserwacji zachowań młodzieży, zasady podjęcia pierwszej pomocy jeśli zachodzi podejrzenie, że doszło do zatrucia dopalaczem, konsekwencje prawne w kwestii dopalaczy. W placówkach oświatowo- wychowawczych działania podejmowane są na wniosek dyrektora, w obiektach organizujących wycieczki młodzieży – obligatoryjnie. W ramach działań profilaktycznych pracownicy Promocji Zdrowia przeprowadzili pogadanki, rozdawnictwo ulotek, zasięgiem objęto 854 osoby (młodzież szkół ponadgimnazjalnych, rodzice, personel pedagogiczny placówek oświatowo- wychowawczych)

Wydawnictwa (rodzaj i nakład)

- ulotki –Biorąc- nie jesteś sobą!- STOP DOPALACZOM!- GIS, MZ, MEN
- ulotki –Uwaga Rodzice- STOP DOPALACZOM!- GIS, MZ, MEN

W roku 2015 rzecznik prasowy Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej w Łomży udzielił w sumie 6 wywiadów do rozgłośni radiowych i portali informacyjnych w zakresie środków zastępczych. Informacje miały głównie zakres aktualnej sytuacji „problemu” (działania bieżące: kontrole, profilaktyka, przypadki zatruc) w powiecie łomżyńskim.

Podsumowanie działań

Z analizy na podstawie wizytacji oraz sprawozdań za 2015 rok wynika, że placówki oświatowo -wychowawcze w większości zagadnienia w aspekcie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia realizowały prawidłowo. W dalszym ciągu występował brak funduszy na działalność w zakresie promocji zdrowia. Dostrzega się jednak dość dobre zaangażowanie w działalność profilaktyczną personelu medycznego z NZOZ i ZPOZ w powiecie grodzkim. Działania zawarte w wytycznych dla w/w zakładów były realizowane we wszystkich placówkach współpracujących z Promocją Zdrowia PIS w Łomży. Analizując działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia można stwierdzić, iż wszystkie przedsięwzięcia zostały zrealizowane zgodnie z planem. Programy edukacyjne ogólnokrajowe i akcje miały szeroki zasięg społeczny. Podstawowe zabezpieczenie oprzyrządowania i pomoce edukacyjne sprzyjały wdrażaniu programów i wykonaniu zadań. Stanowiły one również bodziec zachęcający dla dyrektorów szkół w wyrażaniu zgody na kontynuację programów. Wzrosła świadomość dyrektorów szkół, kadry pedagogicznej, a także rodziców o potrzebie długofalowych działań prozdrowotnych. W całokształcie przedsięwzięć zdrowotnych widzielibyśmy większe zainteresowanie i zaangażowanie samorządowych władz lokalnych, zwłaszcza czynienie starań we właściwym wyasygnowaniu środków na działalność prozdrowotną dla szkół. Wydaje się, iż prezentowanie ciekawych działań w środowisku lokalnym z udziałem przedstawicieli ważnych podmiotów może być cenne z uwagi na wymianę doświadczeń z innymi instytucjami w działaniach na rzecz poprawy naszego zdrowia. W roku 2015 pion promocji zdrowia PSSE w Łomży przeprowadził 30 wizytacji w zakresie oceny programów edukacyjnych w placówkach nauczania i wychowania.

